

Bundel – Raadsinformatiebijeenkomst van 6 juni 2023

- 1 Situatie Lucasbolwerk
*Locatie: Stadhuis
 Tijd: 20.00 – 21.30 uur
 Beleidssterrein: Openbare Orde en Veiligheid (burgemeester Dijkema)
 Geagendeerd door: Ilse Raaijmakers (PvdA), Hester Assen (PvdA), Tess Meeding (VVD), Bert van Steeg (CDA), Pepijn Zwanenberg (GroenLinks), Dirk-Jan van Vliet (D66), Kirsten Alblas (ChristenUnie), David Bosch (PVV), Ruud Maas (Vot), Myrthe Minnaert (BIJ1), Lianne Snippe (Partij voor de Dieren), Iskender Şimşek (DENK), Yvonne Hessel (Utrecht Solidair), Wilma Duitscher (EenUtrecht), Annemarijn Oudejans (Student & Starter)

 Naar aanleiding van de toegenomen overlast op en rond het Lucasbolwerk willen de agenderende fracties een RIB organiseren over aard en omvang van de overlast en mogelijke oplossingen daarvoor, waaronder het raadsvoorstel van de burgemeester voor een APV-wijziging die harddrugs verbiedt in dit gebied. Daarna willen de fracties zowel met wethouder Streefland als burgemeester Dijkema in debat over oplossingen binnen de domeinen zorg en veiligheid voor de problemen op het Lucasbolwerk.
*
 - Lucas Bolwerk-Concept-doc-Info-en-Bijdragen-deelnemers-WEB 2.docx
 - Bijdrage-Meeprater-RIB-Lucasbolwerk-aanbieding-petitie december-2022.docx
 - Bijdrage-meeprater-RIB-Lucasbolwerk-Drugspamflet-2022.docx
 - Bijdrage-RIB-Lucasbolwerk-stichting-Mainline.pdf
 - Bijdrage-Rib_lucasbolwerk-Tussenvoorziening.pdf
- 1.1 Raadsvoorstel Wijziging van de APV Utrecht partiële herziening 2023
 - Dossier 3392 voorblad
 - Raadsvoorstel Wijziging van de APV Utrecht partiële herziening 2023.docx
 - Besluit tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010 partiële herziening 2023 – DROP.docx
 - Overzicht van de wijzigingen APV (was-woordt lijst).docx
 - Toelichting bij Besluit tot wijziging van de APV partiële herziening 2023.docx
 - Raadsbrief APV-wijzigingen lachgas en openlijk harddrugsgebruik .docx
 - Brief Tussenvoorziening aan college over voorgenomen besluit tot verbod op gebruik van harddrugs in de openbare ruimte.pdf
- 1.2 Raadsbrief Toelichting voorgestelde wijzigingen APV openlijk harddrugsgebruik en hinderlijk lachgasgebruik
 - Dossier 3460 voorblad
 - Raadsbrief Toelichting voorgestelde wijzigingen APV openlijk harddrugsgebruik en hinderlijk lachgasgebruik.pdf
 - Brief Tussenvoorziening aan college over voorgenomen besluit tot verbod op gebruik van harddrugs in de openbare ruimte.pdf
- 1.3 SV 2023 nr.95 over Zorg en veiligheid bij drugsverslaafde mensen
 - Beantwoording SV2023 nr 95 over Zorg en veiligheid bij drugsverslaafde mensen.pdf

Lucas Bolwerk

Basisinformatie

Datum	6 juni 2023
Gespreksleider	Has Bakker
Tijd	20.00-21.30 uur
Zaal	Stadhuis, Grote Trouwzaal
Soort bijeenkomst	Bespreken raadsvoorstel en raadsbrief
Werkvorm	Gesprek/ interview tussen raadsleden, ambtenaren en andere betrokkenen uit de stad.
Portefeuillehouder	Rachel Streefland
Vervolg	De gemeenteraad debatteert over dit onderwerp tijdens de vergadering van de commissie op 15 juni 2023. De raad besluit hier over tijdens de raadsvergadering van 22 juni. Wilt u nog informatie delen met raadsleden, stuur dit naar raadsinformatiebijeenkomst@utrecht.nl
Deelnemers	6 deelnemers/ bewonerseelnemer, Lister ggz Deelnemer, Studentenverenigingen Deelnemer, Stadsschouwburg Utrecht Deelnemer, Fontys Hogeschool Bewoner Lucasbolwerk Deelnemer, Ellimo Kinderdagverblijf Aanbieder petitie 22 dec. jl Deelnemer Cafe Tilt, cafe de Stad, cafe de Potdeksel, gastro bar Rosie Deelnemer, stichting Mainline Deelnemer, VU Amsterdam Deelnemer, Tussenvoorziening Deelnemer, Goud Deelnemer, GG&GD jaren 90 Wethouder jaren 90 2 deelnemers, politie Utrecht Deelnemer, GU, Handhaving Deelnemer, BOA Centrum 2 ambtenaren, GU PGA-experts

Programma

20.00: Welkom en opening
20.05 uur: **Bedrijven, organisaties en omwonenden** over hun ervaring op en rond Lucasbolwerk (Hieronymusplantsoen, opsteller van pamflet/ deelnemer Café Tilt namens horeca/ deelnemer namens bewoners Lucasbolwerk/ /Elimo Kinderdagverblijf/ Stadsschouwburg/ deelnemer namens studentenverenigingenmens

20.25 uur: **Zorginstellingen** worden bevraagd (Tussenvoorziening/ Lister/ Leger des Heils/ Jellinek/ Goud/ verpleegkundige GG&GD en wethouder ten tijde van tunnel/ ex-verslaafden .

20.50 uur: **Juridisch aspecten APV-wijziging**

Interview Hoogleraar Staats- en Bestuursrecht aan VU Amsterdam over juridische aspecten

21.00 uur: **Veiligheid**

Interview politie Utrecht/ Handhaving/ BOA Centrum en PGA-experts brede aanpak zorg & veiligheid vanuit de gemeente

21.15 uur: Vragen of opmerkingen van aanwezigen die nog niet aan het woord zijn geweest.

21.20 uur: Laatste vragen van raadsleden

21.25 uur: Afsluiting en Reflectieronde (wat nemen raadsleden mee)

Motivatie

Agenderenden

Ilse Raaijmakers (PvdA), Hester Assen (PvdA), Tess Meerding (VVD), Bert van Steeg (CDA), Pepijn Zwanenberg (GroenLinks), Dirk-Jan van Vliet (D66), Kirsten Alblas (ChristenUnie), David Bosch (PVV), Ruud Maas (Volt), Myrthe Minnaert (BIJ1), Lianne Schraverveld (PvdD), Iskender Şimşek (DENK), Yvonne Hessel (Utrecht Solidair), Wilma Duitscher (EenUtrecht) en Annemarijn Oudejans (Student & Starter)

N.a.v. toegenomen overlast op en rond het Lucasbolwerk willen de agenderende fracties een RIB organiseren over aard en omvang van de overlast en mogelijke oplossingen daarvoor, waaronder het raadsvoorstel van de burgemeester voor een APV-wijziging die harddrugs verbiedt in dit gebied.

Aanbieding Petitie Drugsoverlast Buurt Lucasbolwerk (22 december 2022)

(door: Anda van den Elzen)

Goedenavond geachte voorzitter, leden van de raad en college, en aanwezige belanghebbenden.

Wij zijn hier vanavond om het Pamflet over de drugsoverlast in de Buurt Lucasbolwerk en Hieronymusplantsoen aan uw voorzitter aan te bieden. Met de titel “ Grenzen realiseren door perspectief bieden’ verwijzen wij natuurlijk naar de Drugnota van uw Raad, over de ontwrichtende invloed van de drugsproblematiek in Utrecht.

Aan dit Pamflet zijn vele gesprekken voorafgegaan, met de gemeente, met de handhaving en met de zorg. In een overleggroep, maar ook in losse gesprekken en bezoeken aan de zorg.

Afgelopen dinsdag kwam in de raadsinformatie-bijeenkomst over het Stationsplein duidelijk naar voren dat de overlast gevende groepen gescheiden en op hun eigen eigenschappen benaderd moeten worden. Wij voelen ons dus vrij om hier de oplossing te bieden voor enkel de groep harddrugsverslaafden.

Wij constateren een vicieuze cirkel op straat. Afgelopen dinsdag werd dat door een onderzoeker “de gelegenheidsstructuur “ genoemd. Harddrugsgebruikers op een bankje buiten , trekken onmiddellijk dealers aan hetgeen weer meer gebruikers aantrekt etcetera. Het is in het belang van de dealers om veel gebruikers op 1 plek te hebben in het park of waar dan ook in de publieke ruimte. Als onze handhavers enkele dealers oppakken worden die de volgende dag vervangen – meestal na een messengevecht- door nieuwe dealers. Jonge kleine loopjongens; de grote jongens laten zich natuurlijk niet zien. Zo zagen wij afgelopen jaar opnieuw met het uitbotten van de sneeuwkloddes de groep gebruikers (voor dag en nacht)weer snel groeien naar : volgens de gemeente 55 - en volgens de Jellinek 70 personen. Het park is dan wederom een vrijstaat geworden.

Kortom : Het buitengebruik faciliteert de dealers.

Met welke overlast de buurt al jaren te maken heeft , beschrijven wij in het Pamflet. Ik wil wel hier benadrukken welk effect het heeft op de bewoners en werkers in de buurt en op de sociale samenhang. Dit alles leidt tot angst; gebrek aan veiligheidsgevoel; slapeloze nachten; bepaalde delen van de buurt mijden; kinderen niet zonder toezicht buiten laten spelen vanwege drugafval

en menselijke uitwerpselen; verhuizingen en afbrokkeling van de sociale samenhang en vervuiling. Mensen worden boos, moe, gefrustreerd en geïrriteerd. Daarbij is het natuurlijk zo dat de gebruikers zelf in een mensonwaardige situatie zitten.

Kortom: De buurt staat het water niet aan de lippen; de buurt verzuipt erin.

Afgelopen dinsdag kwam ook naar voren dat de handhaving, Leger des Heils, de Tussenvoorziening, de Jellinek meer aansluiting tussen handhaving en zorg noodzakelijk vinden, hand in hand gaan werd het genoemd: Van straat naar zorg en niet van park naar park is het advies.

Met zorg ondervang je overlast en biedt je perspectief. Maar hoe krijg je het gebruik naar binnen?

Grote belemmering is dat er geen drempels zijn voor het gebruik van harddrugs in de publieke ruimte. Geen van de reeds vele getroffen maatregelen in de afgelopen jaren, werkt. In de binnenruimte zijn weliswaar lage drempels: bijv. afgeven van messen als men binnenkomt. Die kunnen met meer bemoeizorg overwonnen worden. Dit kan en moet versneld worden. De zorg heeft daar goede ideeën over die wij in het Pamflet verwoorden.

Versterking van de Zorg kan alleen succesvol zijn als Utrecht onmiddellijk een gebruiksverbod voor de publieke ruimte in de APV opneemt. Meer dan 200 gemeenten in Nederland gingen U al voor.

Utrecht heeft al een goede zorgstructuur voor drugsverslaafden. De zorgwerkers willen en kunnen.

Onze oplossing biedt een win-win situatie:

- De buurt krijgt veiligheid en leefbaarheid terug
- Drugsverslaafden krijgen perspectief op meer menselijkheid en zorg
- De handhaving wordt ontlast en krijg meer handhavingskracht

Ik roep uw Raad op om vanavond nog in uw vergadering uit te spreken dat er met ingang van 2023 een gebruiksverbod harddrugs in de publieke ruimte van Utrecht wordt ingevoerd. Daar hoeft geen commissie vergadering meer overheen te gaan. Hoe sneller een verbod, hoe sneller de zorg haar goede werk kan versterken.

Tenslotte wens ik u allen prettige feestdagen toe en gezond 2023 zonder drugsoverlast in de publieke ruimte.

PAMFLET

“ Grenzen realiseren door perspectief bieden”

December 2022, Pamflet harddrugsoverlast bewoners en ondernemers Lucasbolwerk en omgeving.

Dit Pamflet is opgesteld door een aantal burgerleden uit de overleggroep “Harddrugsoverlast Lucas bolwerk/Hieronymusplantsoen”.

De overleggroep is samengesteld uit mensen van de gemeente, de handhaving; de (horeca) ondernemers; omwonenden; scholen/studentenvereniging en verslaafdenzorg.

Inleiding

Dit Pamflet is een noodkreet over de (al jarenlang) ontwrichte effecten van harddruggebruik in de publieke ruimte (Lucasbolwerk e.o.) van de binnenstad en biedt concrete oplossingen.

Al lange tijd is voor de horeca, scholen en de omwonenden van het Lucasbolwerk en omgeving het breekpunt bereikt: het is aanleiding geworden voor verhuizen, angst, slapeloze nachten, psychisch lijden en meldingsstress (de gemeente roept voortdurend op om alles te melden aan gemeente en handhaving, zonder merkbaar resultaat). Er is sprake van aantasting van de veiligheid en van de sociale samenhang (woede versus hulpeloos gevoel).

Doelstelling van dit Pamflet: **het geheel elimineren van de overlast veroorzaakt door de grote groep harddruggebruikers op het Lucasbolwerk en omgeving door het op korte termijn geheel uitbannen van het harddruggebruik in de publieke ruimte binnen (het centrum van) Utrecht, door een verbod in de APV.**

Samenvatting

Hoe dit te bereiken: door perspectief te bieden aan de gebruikers vanuit de zorg, vanuit de mens. Deze situatie kan alleen worden opgelost door volle inzet op de zorg in combinatie met handhaaf- en doorverwijskracht, door op korte termijn invoering van een gebruiksverbod op harddrugs in de publieke ruimte.

Er is al een goede zorgstuctuur; deze dient versterkt te worden. Het is evident dat versterking van de zorg voor harddrugsverslaafden het beginpunt is waaruit de winst voor de leefbaarheid automatisch volgt. Om dit succesvol te maken dient de drempel voor buitengebruik aanzienlijk verhoogd te worden door een verbod.

Van de straat naar zorg. Dus niet van park naar park.

Dit Pamflet schetst een win/win situatie:

Met aan de ene kant:

- verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in de stad
- het ontlasten van de handhaving

en aan de andere kant:

- betere en menselijker situatie voor de harddrugsverslaafden
- de zorg wordt gefaciliteerd om de professionele zorg te leveren die het wil en kan leveren

Papieren tijgers

De gemeenteraad richt zich in de nota “Grenzen stellen, perspectief bieden “ (2021) op het tegengaan van de ontwrichtende effecten van de drugsgerelateerde criminaliteit in Utrecht.

In het Coalitie Akkoord geeft het college aan: “Wij zijn een stadsbestuur voor iedereen, met een speciale antenne voor stemmen die zich niet makkelijk laten horen.” Verder geeft het college aan dat de volksgezondheid centraal staat in het drugsbeleid en dat er stevig wordt ingezet op veiligheidsbeleid, zonder de ogen te sluiten voor de problematische kanten van druggebruik. Er staat:” Niemand slaapt op straat door voldoende zorg, begeleiding en 24 uren-opvang”.

De binnenstad is de laatste 5 jaar (afgezien van de nieuwbouw) de hardst groeiende wijk wat betreft inwoneraantal en zal dit met meer dan 50% groei richting 2040 ook blijven. Meer inwoners betekent meer inkomsten voor de gemeente. Een deel van deze inkomsten dient besteed te worden aan de zorg voor diegenen die maatschappelijk onderbedeeld zijn en dat door hun verslaving veelal ook blijven. Alleen dan zijn alle mooie woorden over een leefbare stad - **voor iedereen**- geen papieren tijger.

Reeds vele jaren is er overleg tussen gemeente, zorg, handhaving, en slachtoffers van de ernstige overlast van de harddrugsgebruikers in de binnenstad, te weten (horeca)ondernemers, scholen, wandelaars en omwonenden. Het is een landelijk probleem in de steden, maar dit besef alleen lost niets op.

In 2001 is Utrecht gestart met het Hostel beleid dat succesvol is geweest voor de problematiek destijds en dat navolging heeft gevonden in andere steden. Het woonbeleid voor de binnenstad is inmiddels gericht op snelle en ingrijpende verdichting en in de leefbaarheidsparagrafen en nota's daarover is de harddrugproblematiek in de binnenstad geheel ondergesneeuwd. De gemeente liet in de afgelopen jaren veel en nuttig onderzoek doen naar de harddrugproblematiek in Utrecht, waaruit een alarmerend beeld naar voren komt.

Deze situatie kan alleen opgelost worden met 100% inzet op zorg en perspectief bieden aan de gebruikers, gecombineerd met het op korte termijn invoeren van een gebruiksverbod (in de APV) op harddrugs in de publieke ruimte.

Meer dan 200 gemeenten hebben een harddrugsgebruiksverbod voor de publieke ruimte in de APV. Wij willen dat dit voor Utrecht ook wordt ingevoerd per 1 januari 2023.

Enkele indrukken uit onze gesprekken met medewerkers zorg voor de harddrugsverslaafden:

Met dank aan de 5 zorgwerkers voor de ontvangst en de informatieve gesprekken. (De Stek, Jellinek, crisisdienst Altrecht)

“Als wij willen socialiseren kunnen we naar het cafe; dat kunnen zij niet. Voor hen moeten er meer gebruikersruimten binnen (“huiskamers”) komen, gescheiden van de andere fysieke ruimten waar men woont of slaapt, eet en andere activiteiten heeft.” (Jellinek)

“De laatste jaren is de drempel voor binnengebruik hoger geworden en die voor gebruik in de publieke ruimte lager” (Jellinek), en: Het verschil tussen regels binnen en buiten is te groot, waardoor buitengebruik aantrekkelijk(er) is.(De Stek)

“Als de gebruiker weet waar hij (vlakbij de binnengebruikersruimte) zijn “fix” kan halen en daarna binnen kan gebruiken, is er minder stress en dat leidt tot minder gebruik” (De Stek)

“De gebruiker die binnen gebruikt kan ook in aanraking komen met andere aandachtvelden, zoals samen eten, ontspannen of het bezit van een toilettas voor de persoonlijke verzorging” (De Stek)

“We missen een (laagdrempelige) Time Out voorziening voor gebruikers zoals vroeger in Den Dolder of de crisisopvang van het WA. Huis of de WA. Hoeve; waar de politie of Jellinek “zeer verwarden” naartoe kon brengen en waar de psychiatrische expertise was om hen te kalmeren” (Jellinek)

“De zorg dichtbij, zoals vormgegeven door de buurtteams, heeft tegenwoordig samen met de standaardiseerbare zorg/eerstelijnszorg, een signalerende functie. Het is duidelijk (....) dat de buurtteams en eerstelijnszorg deze functie niet kunnen bekleden. Zij missen hier specifieke (psychiatrische) expertise en zijn (be)handelingsonbekwaam. Signaleren, diagnosticeren en interveniëren bij zorgmijdende kwetsbaren door een hulpverlener (veldwerker) die extramurale zorg (zowel informeel als formeel) kan bieden is noodzaak.” (crisisinterventie Altrecht)

“Overal waar dure appartementen worden gebouwd ontstaat weerstand tegen harddrugsgebruikers; zoals met appartementen van vele tonnen tot meer dan een miljoen naast de al van oudsher gevestigde crisisinterventie vestiging van Altrecht” (crisisinterventie Altrecht)

Overlast

De ontwrichtende gevolgen van de overlast (dag en nacht) van de groep harddrugsgebruikers en de vaak zeer gevaarlijke situaties daarbij, wordt in de zeer vele meldingen door de buurt accuraat omschreven en wordt bevestigd door de ervaringen van de handhavers.

De **overlast** bestaat **onder meer** uit:

- intimiderend en (passief) agressief gedrag naar elkaar in de groep, naar voorbijgangers en omwonenden die hun deur uitlopen (bedelen, gestolen fietsen aanbieden); agressie en bedreiging (“ik steek je dood”) naar medewerkers van de horeca (en andere ondernemers), in de parken; op de terrassen en zelfs binnen in de horeca
- bedreigingen met messen en pepperspray; steekincidenten tot nog toe onderling in de groep, maar gebruik van pepperspray is al voorgekomen naar onschuldige voorbijgangers
- achterlaten van harddrugsafval op de schoolpleinen, in het park en op straat
- ruzie en twist vooral binnen de groep, maar er is onlangs een ernstige ruzie opgetreden met bewoners waar de politie gelukkig snel met 3 auto's bij was en erger is voorkomen; een begeleider van een schoolklas is fysiek door duwen bedreigd; er zijn veel voorbeelden van verbale agressie naar voorbijgangers op de plekken waar drugs worden gebruikt. Voorbijgangers die de horeca binnenvluchten vanwege bedreigend gedrag

- diefstal en bedelen ; vooral openlijke diefstal van fietsen en zelfs kinderfietsen op schoolplein onder het oog van de kinderen
- hinderlijk gedrag zoals gebruik van harddrugs in - en versperren van delen van het park en gebruik van harddrugs op schoolplein, in bosjes en op stoepjes en portieken in de omgeving.
- bedelen - op opdringerige wijze - door versperren van de weg van de voorbijganger en op terrassen van de horeca en bij winkels en in overige publieke ruimte
- s' nachts aanbellen (soms herhaaldelijk) bij woningen om te bedelen of met een smoes ("ik heb een pleister nodig") willen binnendringen de woningen
- in bosjes seksuele handelingen verrichten om van dealers drugs te verkrijgen.
- het park; steegjes naast huizen, de trap van de Schouwburg en zelfs de zandbak van de vrije school gebruiken om (vaak openlijk) te poepen en te plassen. De Schouwburg heeft inmiddels een vergunning aangevraagd voor het plaatsen van afsluitbare hekken tegen de vervuiling
- vrouwelijke studenten die worden lastiggevallen en 's avonds niet alleen over straat/langs het park kunnen
- het deel van het park waar de gebruikers zich bevinden wordt een "vrijstaat" , gemedan door bewoners en wandelaars
- het achterlaten van afval, gebruikssporen en faeces op plaatsen waar kinderen (zouden moeten) spelen en waar huisdieren rondlopen
- het zoeken in de bosjes naar restjes drugs die op de grond zijn gevallen; het achterlaten van gebruikssporen (pijpjes; zilverpapiertjes; pillen) in portieken op straat , in park, op schoolplein en bosjes daaromheen
- Etcetera.

Tot nog toe werd vooral de handhaving ingezet om grenzen te stellen. Vooropgesteld dat deze inzet zeer intensief gebeurt en zeer wordt gewaardeerd door de omwonenden, ondernemers en scholen, moet geconstateerd worden dat dit beleid tot frustratie van alle betrokkenen gevoeld wordt **als dweilen met de kraan open**. Vandaar dat er op een geheel nieuwe aanpak wordt aangedrongen in dit Pamflet.

De vicieuze cirkel

De plek waar harddrugs in de publieke ruimte worden gebruikt, trekt vele dealers aan, ook uit de wijde omgeving van Utrecht, bijv. Rotterdam en Almere. Volgens informatie van de Jellinek betreft het vooral koeriers die snel en slim te werk gaan; de grote jongens zelf laten zich niet zien. De aanwezigheid van dealers trekt weer meer gebruikers aan van binnen en buiten Utrecht. De groep bestaat inmiddels uit 55 bekende gebruikers (bekend in het casusoverleg van de gemeente) en een onbekend aantal, ook van buiten de gemeente. (De Jellinek telt een groep van ruim 70 gebruikers). De dealers zijn de baas over de gebruikers en het is in het belang van de dealers om een zo groot mogelijke groep bijeen te hebben; dit verhoogt de (schikbare) contante winsten en reduceert de toch al geringe pakkans. Door het zwaan kleef aan principe groeit de groep per definitie altijd weer snel aan na bijv. ingrijpen door de handhaving of een koude periode. Als een dealer wordt opgepakt leidt dit tot wisseling van de wacht, vaak gepaard gaand met steekpartijen.

Ook maatregelen als camera's en groepsverbod, worden makkelijk omzeild. De handhaving heeft er een zware belasting aan en kan vanzelfsprekend niet 24 uur per dag toezicht houden. In het coalitieakkoord is handhaving 's nachts zelfs al terugschroefd.

Het gebruik op straat faciliteert in feite de dealers.
En dealers trekken weer gebruikers aan.

Zorg en hostelbeleid 2.0

De stellers van dit Pamflet hebben oriënterende gesprekken met de zorg gevoerd; de richting voor het beleid ten aanzien van de harddrugsgebruikers is duidelijk geworden; de structuur is aanwezig en dient versterkt te worden. Nadere te nemen maatregelen dienen in nauw overleg met de veldwerkers van o.m. de Jellinek, De Stek, Leger des Heils en Hostels e.a. te worden gerealiseerd. Korte lijnen met deze deskundigen, die de noden van de gebruikers kennen en kunnen verwoorden. Overwogen kan worden om in die vormgeving van de versterking van zorg ook enkele gebruikers een stem te geven.

Daarbij dient te worden bekeken hoe toegewerkt wordt naar een Hostelbeleid 2.0 waarbij ook gestreefd wordt naar uitbreiding zorgboerderijen, zoals die bij Lunetten. Doelstelling van het Hostelbeleid 2.0 beleid is om op korte termijn fysieke uitbreiding ten behoeve van gebruikers-huiskamers te realiseren voor hostels en de Stek en de bestaande fysieke ruimtes naar een hogere standaard te brengen. De Stek krijgt uitbreiding en upgrade van het huidige gebouw en/of een tweede vestiging.

Oplossing en acties ten behoeve van versterking van de zorg:

- Gebruik maken van bestaande verslaafdenzorgstructuur; deze versterken en meer armslag en prioriteit voor de specialistische (psychiatrische) kennis en kunde die in de zorg aanwezig is.
- Het veldwerk intensiveren en meer inzetten op bemoeizorg om de gebruikers in beweging te krijgen, vertrouwen te winnen en toe te leiden naar de woonvorm waar men kan gebruiken.
- Transitie naar opvang met goede gebruikerscapaciteit:
 - Gezamenlijke gebruikersruimten (huiskamers) in de hostels en de Stek en deze naar een hogere standaard brengen
 - Meer/betere algemene sociale ruimtes, waar men in aanraking komt met andere aandachtsvelden en het binnen zijn aantrekkelijker maken
 - Fysieke uitbreiding van de opvangmogelijkheden
- Politie handhaafmacht geven, incl. goede en (24/7) directe doorverwijzing; directe lijn (piketdienst) tussen politie en deskundige die doorverwijst (bij Jellinek? Altrecht?)
- Regels buiten zwaarder laten zijn dan regels binnen (is nu andersom)
- Alle handel- en veldwerk expertise samenbrengen in (casus)overleg(zoals vroeger) + regie
- Laagdrempelige Time Out voorziening met specialisme voor onrustige en verwarde cliënten, met voldoende capaciteit (bv Spinos in Den Dolder; nu gesloten, maar gebouw staat nog leeg)
- Huisdealerschap serieus overwegen
- Hostels versterken door hostel 2.0 beleid.
- De Stek uitbreiden of extra Stek. Hogere standaard van opvang met gebruikerscapaciteit.

De onderbouwing vanuit de gesprekken met de zorgwerkers waarop deze oplossingen zijn gebaseerd, zijn op ambtelijk niveau aan de gemeente verstrekt.

Financiële paragraaf

Er zullen bij invoering van Hostelbeleid 2.0 en het verbod op harddrugsgebruik in de publieke ruimte stemmen opgaan over de financiële consequenties. Daarbij zij vast opgemerkt dat de noodzaak tot behoud van de leefbaarheid in de binnenstad direct voortvloeit uit de raadsbesluiten om de binnenstad te verdichten. Dit beleid zal na de volgende gemeenteraadsverkiezing niet wijzigen. Uit oogpunt van behoorlijk bestuur moet de gemeente bij verdichting ook de financiële gevolgen ten aanzien van veiligheid en de zorg voor de minder bedeelden in de maatschappij incalculeren.

Daarbij komt dat er door versterking van de zorg voor harddrugsdrugverslaafden capaciteit vrijkomt bij de politie, die kan worden ingezet bij de bestrijding van de harde drugscriminaliteit, zoals witwaspraktijken en harde criminaliteit. Door versterking van de zorg neemt de handhavingskracht toe en is er minder handhavingscapaciteit nodig. Door versterking van de zorg neemt de aantrekkelijkheid van de stad voor dealer(tje)s af en wordt voorkomen dat de problematiek van harddruggebruik in de publieke ruimte steeds verder toeneemt.

Tenslotte kan het bestuur alleen dan een leefbare stad voor iedereen realiseren, als men juist zorgt voor deze maatschappelijk onderbedeelden, die veelal door hun verslaving weinig kansen hebben.

Hoe verder

1. De gemeente neemt met ingang van 2023 een verbod op harddrugsgebruik in de publieke ruimte op in de APV. De transitie wordt ondersteund door een jaar lange maatregel met verblijfsontzegging.
2. In overleg met o.m. Jellinek en de Stek en hostels e.a. worden huiskamers voor gebruik gerealiseerd met laagdrempelige verkrijging en gebruik van harddrugs en betere fysieke inrichting voor opvang, begeleiding en ontstressen.
3. De gemeente maakt voor de versterking van de zorg voor harddrugsgebruikers budget vrij, met name ook voor fysieke verbetering van de opvangmogelijkheden.

De stellers van dit Pamflet zijn bereid om over uitvoering van de maatregelen verder met zorg en gemeente mee te denken.

Bijlagen:

- A. Time out Spinoza
- B. Brief van scholen aan burgemeester
- C. Antwoord van burgemeester aan scholen
- D. Wijkbericht juli 2022

Amsterdam, 5 juni 2023

BETREFT: INBRENG MAINLINE TBV RIB ROND DE TOEGENOMEN OVERLAST OP EN ROND HET LUCASBOLWERK

Geachte leden van de Utrechtse gemeenteraad,

Via deze weg wil stichting **Mainline** graag een visie en oplossingsrichting inbrengen rond de toegenomen overlast op en rond het **Lucasbolwerk** te Utrecht.

MAINLINE: DRUGS EN DE STRAAT

Stichting Mainline is 33 jaar geleden opgericht en gespecialiseerd in het werken met mensen die harddrugs gebruiken en die veelal in de marges van de maatschappij leven. Wij hebben onder andere veldwerkers in dienst die in het hele land nieuwe drugtrends monitoren. Hiernaast biedt Mainline trainingen aan professionals – onder andere rond het maken van contact met mensen die drugs gebruiken, het opbouwen van vertrouwen, het toe-leiden naar zorg en rond onbegrepen, agressief of verward gedrag dat samen kan hangen met middelengebruik. Mainline werkt vanuit de **harm reduction** aanpak en is ook internationaal actief, onder andere binnen een project rond (kwetsbare) migrantengroepen die drugs gebruiken in Amsterdam, Athene, Parijs en Berlijn.

DE SITUATIE IN UTRECHT

De veldwerkers van Mainline staan in goed contact met een aantal dienstverlenende organisaties in Utrecht en hebben ook de mensen die zich rond het Lucasbolwerk verzamelen bezocht. Het betreft **een zeer diverse groep mensen, waaronder veel mensen met een (recent) migratieverleden**. Rond het Lucasbolwerk wordt de toenemende dakloosheid in Nederland pijnlijk zichtbaar. De groep in Utrecht veroorzaakt bovendien veel overlast, geeft een gevoel van onveiligheid aan buurtbewoners en er ontstaan zorgen omtrent de publieke gezondheid.

In onze ogen biedt het afkondigen van een APV die harddruggebruik in de openbare ruimte verbiedt echter geen **structurele oplossing**. Deze maatregel zal de problematiek slechts verschuiven – in het slechtste geval naar de meer kwetsbare wijken van de stad.

OPLOSSINGSRICHTINGEN

Contact maken, vertrouwen opbouwen, informatie inwinnen en overleggen

Omdat er nog veel onbekend is over de individuen en groepen waar het hier om gaat en de situatie aan het verharden is, zou het ons advies zijn om er alles aan te blijven doen om goed **contact en vertrouwen** op te bouwen met de mensen rond het Lucasbolwerk. Dit kan door intensief te veldwerken en met een groep vaste professionals consequent in gesprek te komen en blijven met de betrokkenen. Waar nuttig en nodig kan dit samen met mensen gedaan worden die de talen spreken van

de mensen die aanwezig zijn rond het Lucasbolwerk (**cultural mediators**). Indien gewenst kan Mainline ondersteunen bij het trainen van professionals, zeker als zij het lastig vinden om deze groep te benaderen en zij zich zorgen maken over de eigen veiligheid.

In onze ogen is daarbij de **samenwerking** tussen politie en zorg van groot belang en zou er voorkomen moeten worden dat mensen zich onnodig opgejaagd gaan voelen. Boetes uitdelen, mensen verjagen of arresteren voor kleine overtredingen lossen dit probleem niet op. Deze aanpak vraagt bovendien veel capaciteit van de politie. In een mensgerichte samenwerking zou de politie alleen hoeven ingrijpen bij gevaarlijke situaties of overtredingen van de wet. Daarbij kan de politie de veiligheid van de Utrechtse veldwerkers bewaken. Overigens is het onze indruk dat de politie in Utrecht en de verschillende zorginstanties in goed contact staan met elkaar en positief samenwerken bij het zoeken naar oplossingen.

Op het moment dat er meer vertrouwen is tussen de verschillende partijen kan ook gezamenlijk gezocht worden naar manieren om **de publieke ruimte te delen**. Feit is dat veel van deze mensen geen dak boven hun hoofd hebben en dat zij dus een plek in de openbare ruimte zullen blijven innemen. Zeker zolang de bestaande opvangvoorzieningen ontoereikend blijken voor deze groep (zie onder).

Hiernaast is het zinnig om via veldwerk af te toetsen welke middelen er veel gebruikt (en gedeald) worden en of er inderdaad sprake is van een aanzuigende werking op mensen van buiten de stad. Intensief en structureel veldwerk onder deze groep zal meer inzicht geven in de **motivaties, samenstelling en herkomst van deze groep** en kan bijdragen aan het vinden van structurele oplossingen.

Toegang tot voorzieningen

Aanvullend is het van belang om na te gaan of mensen rond het Lucasbolwerk voldoende toegang hebben tot **laagdrempelige voorzieningen**. Denk daarbij bijvoorbeeld aan inloophuizen, gebruikersruimtes, spuitomruil en methadonprogramma's. Het zou in onze ogen goed zijn om een scan te maken van de bestaande voorzieningen en te bekijken of er geen onnodige drempels zijn waardoor mensen geen toegang hebben tot harm reduction voorzieningen, zorg en basale opvang. Denk hierbij aan een registratieplicht, strikte openingstijden of zeer stringente (gedrags)regels. Mogelijk is het ook nodig om mensen actiever voor te lichten over het bestaan van voorzieningen: gebruikersruimten bijvoorbeeld bestaan nauwelijks in Oost-Europa.

Hiernaast ervaren instellingen zelf vaak ook (bureaucratische) drempels om mensen toegang te verlenen: zij weten niet of zij een financiële vergoeding kunnen krijgen voor mensen zonder verzekering of verblijfsrecht, ervaren taalbarrières en vinden het lastig om met gefrustreerde of verwarde mensen om te gaan. De gemeente

speelt een belangrijke rol om de laagdrempelige voorzieningen te steunen in het opvangen van nieuwe groepen mensen.

Door voldoende laagdrempelige voorzieningen in de stad te hebben, zoeken mensen eerder hulp voor hun problemen en kan er op individueel niveau gekeken worden naar oplossingen. Harm reduction voorzieningen hebben op deze wijze al decennia een uiterst belangrijke functie vervuld: zij zijn een **toegangspoort tot zorg en sociaaljuridische steun**.

Investering

Het oplossen van de huidige problemen rond het Lucasbolwerk zal een investering vragen van de stad. In steden als Parijs en Athene zie je duidelijk dat het opjagen van mensen naar de buitenranden van de stad niet helpt. In plaats daarvan ontstaan zeer onveilige kampementen waar de publieke gezondheid en veiligheid steeds meer onder druk komt te staan en waar hulpverlening en politie nauwelijks meer durft te komen.

In Nederland hebben wij een rijke traditie van harm reduction en het zoeken van **pragmatische oplossingen**. Door mensen humaan te behandelen en rust en zorg te bieden, ontstaat bijna altijd ruimte om tot gezamenlijke oplossingen te komen. Een mogelijke uitkomst zou kunnen zijn dat Utrecht meer moet investeren in laagdrempelige voorzieningen. Hierbij moet ook gekeken worden naar huisvesting voor die mensen die daar recht op hebben. Uiteindelijk is dit een vele malen kosten-effectievere oplossingsrichting dan een meer repressieve aanpak.

AANBOD

Elke Nederlandse stad zal de komende jaren meer te maken krijgen met groepen mensen zoals de (tijdelijke) bewoners van het Lucasbolwerk. En net als Utrecht zullen ook deze steden moeten nagaan hoe zij hun **zorgplicht** nakomen. In het verleden heeft Utrecht een voortrekkersrol gespeeld in het opzetten van harm reduction voorzieningen. Wij hopen dat de stad ook in deze situatie de route van pragmatisme en medemenselijkheid kiest.

Indien gewenst kan Mainline de Utrechtse professionals en hulpverleners **ondersteunen met veldwerkers en het trainen van medewerkers**. Mainline zou ook een **scan** kunnen maken onder de **bestaande voorzieningen** en een **advies** kunnen uitbrengen om drempels te verlagen en de toegang voor diverse groepen – waaronder mensen met een migratieachtergrond - te verbeteren. Ten slotte kunnen wij een link leggen naar andere Europese steden en leren van de manier waarop steden als Berlijn en Parijs omgaan met eenzelfde problematiek.

Stichting Mainline

Raadsleden

De Tussenvoorziening

Groeneweg 2
3531 VE Utrecht

Datum 5 juni 2023

Betreft Inbreng RIB Situatie Lucas Bolwerk

Geachte Raadsleden,

Sinds een aantal maanden houdt de overlast op het Lucas Bolwerk de stad bezig. De groeiende overlast leidt tot onvrede, onveiligheid en onwenselijke situaties voor iedereen. Na een eerdere interventie om de mensen die op straat gebruiken naar Hostels en de Stek toe te leiden is de aanwas de laatste weken flink gegroeid.

Stichting de Tussenvoorziening staat voor niemand op straat, een menswaardige opvang en zorgen dat mensen waar nodig geholpen worden.

We hebben eerder een dergelijke situatie gezien, in de jaren '90. De kern in de aanpak die het tij heeft doen keren is de gevoelde noodzaak om het met elkaar op te lossen. Daarnaast de combinatie van verschillende onderdelen die hand in hand werden ingezet. Ook latere momenten waarin binnen de stad overlast door groepen werd veroorzaakt werden vanuit een heldere strategie aangepakt. Het weten om wie het gaat en wat er nodig is de kern om tot een antwoord te komen. Van een heldere aanpak zijn voldoende Outreach/Veldwerk, goede opvang, en handhaving de nodige onderdelen. Een succesvolle aanpak moet alle elementen in zich hebben. We zien dat in de discussie het gesprek wordt vernauwd tot APV, ja of nee. Dat is erg jammer. Wij zien dat we moeten doen wat nodig is.

Zoals Robin, een van de gasten van de gebruikersvoorziening de Stek van Stichting de Tussenvoorziening, in het bijgevoegde artikel weergeeft is het Lucas Bolwerk een nare plek geworden. Ook hij wil daar, al worstelend met zijn verslaving, niet zijn. Het indammen van dit soort plekken is nodig, omdat ze wanneer ze niet aangepakt worden in zich hebben dat ze onbeheersbaar worden. Een onderdeel van het zijn van een grote stad is dat je soms te maken hebt met dit type vraagstukken, maar dat betekent niet dat je het niet kunt aanpakken.

Zorg voor de hand in hand aanpak; door zorg, veiligheid en gemeente slim met elkaar te verbinden. Ken de mensen die er komen, dat doe je met voldoende veldwerk.

Leid ze toe naar waar ze moeten zijn, bijvoorbeeld opvang, hostel of een andere gemeente van herkomst en zorg voor het ondersteunende instrumentarium om dat te faciliteren.

Dat kost uiteraard geld. Er is onvoldoende gecoördineerd veldwerk door de verschillende partijen op dit moment voor het grote aantal verslaafden. Het levert ook geld op wanneer mensen weer op hun plek zijn en er een groter gevoel van veiligheid is. Voor de buurt en voor de mensen om wie het gaat.

Namens stichting de Tussenvoorziening,

Jorinde Crum

Clustermanager Opvang Stichting de Tussenvoorziening

Guusta van der Zwaard

Bestuurder Stichting de Tussenvoorziening

Link naar het artikel:

<https://archive.is/20230605100402/https://www.ad.nl/binnenland/robin-is-al-zijn-hele-leven-drugsverslaafd-denk-dat-ik-jong-doodga-door-de-drugs~aec19ada/>

Raadsinformatiebijeenkomst

Dossiernummer	3392
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	6 juni 2023
Agendapunt	1.1
Titel	Raadsvoorstel Wijziging van de APV Utrecht partiële herziening 2023
ID	3588
Behandelend ambtenaar	Fabienne Wind
Telefoon	0614688333
E-mail	fabienne.wind@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Thema	Veiligheid
Portefeuillehouder	Burgemeester Dijkma
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid
Referendabel	Ja
Raadsadviseur (lijst)	Raadsadviseur/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën
Behandelveorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsinformatiebijeenkomst	6 juni 2023

Voorgesteld besluit

Voorstel aan de gemeenteraad

Besluit tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, partiële herziening 2023

Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid
Organisatieonderdeel	Openbare Orde en Veiligheid
Opsteller	Fabienne Wind
Kenmerk	11039153
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De wijziging van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, partiële herziening 2023 vast te stellen, met de volgende wijzigingen:
 - a. Opheffen van het verbod op enkel het bezit van lachgas en omzetten van het verbod op hinderlijk lachgasgebruik in aangewezen gebieden naar de gehele gemeente (schrappen van artikel 2:28a APV en toevoegen van artikel 2:45b APV);
 - b. Opnemen van een verbod om op door het college aangewezen plaatsen
 - i. fietsen of bromfietsen langer dan een door het college vastgestelde periode onafgebroken te laten staan;
 - ii. ter voorkoming of beëindiging van hinder overlast of gevaar fietsen of bromfietsen onbeheerd buiten de daarvoor bestemde fietsvoorzieningen te laten staan (artikel 2:32 APV);
 - c. Toevoeging van een verbod op openlijk harddrugsgebruik (artikel 2:45a APV);
 - d. Actualisering van een verwijzing naar het terrassenreglement (artikel 2:9 APV);
 - e. In het artikel Gedragseisen exploitant en beheerder een onjuiste verwijzing te schrappen (artikel 3:5 APV).

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester

Samenvatting

De beslispunten betreffen inhoudelijke en redactionele wijzigingen.

Inhoudelijk

Er wordt een artikel inhoudelijk gewijzigd:

- Het college wordt de mogelijkheid geboden gebieden aan te wijzen waar zij fietsparkeren kunnen reguleren (punt 1b).

Er wordt een artikel geschrapt:

- Het artikel voor een verbod op hinderlijk lachgasgebruik wordt geschrapt in verband met het toevoegen van lachgas aan lijst II van de Opiumwet, waardoor het een verboden (soft)drug is en de huidige bepaling, die ook het bezit verbiedt, niet in stand kan blijven (punt 1a).

Er worden twee artikelen toegevoegd:

- Een verbod op hinderlijk lachgasgebruik in de gehele gemeente (punt 1a).
- Een verbod op openlijk harddrugsgebruik ten behoeve van de zorgaanpak (punt 1c).

Redactioneel

- Een aantal verwijzingen worden geactualiseerd door naar geldende wet- en regelgeving te verwijzen, (punt 1e).
- In een artikel wordt een foutieve verwijzing gecorrigeerd (punt 1d).

Context

Aanleiding

De Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010 moet op onderdelen geactualiseerd en gewijzigd worden in verband met ontwikkelingen en regulier onderhoud. Bij deze aanpassing is rekening gehouden met:

- de model APV van de VNG
- de 100 ideeën voor de regelgeving
- de gewijzigde regelgeving en ontwikkelingen
- de lokale situatie en praktijk.

Een nadere toelichting van de aanleiding per voorgestelde wijziging staat in de bijgevoegde raadsbrief.

Juridische context

- Op grond van artikel 149 van de Gemeentewet is de raad bevoegd om verordeningen vast te stellen, waaronder ook het wijzigen van verordeningen valt.

Beoogd effect

Het doel van deze partiële herziening is om weer een actuele APV te hebben:

- die aansluit bij de model APV van de VNG en de 100 ideeën voor de regelgeving;
- die in lijn is huidige wetgeving (omzetten van het verbod op hinderlijk lachgasgebruik);
- die aansluit bij de noodzaak om kwetsbare harddrugsgebruikers naar opvang en zorg toe te geleiden en waarmee kan worden opgetreden tegen groeiende en aanhoudende overlast die ondernemers, omwonenden en studenten ervaren (verbod op openlijk harddrugsgebruik);
- die aansluit bij de lokale behoefte (reguleren van geparkeerde fietsen en bromfietsen);
- waarin wordt verwezen naar geldende regelgeving.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

Onderstaand overzicht van eerdere besluitvorming of informatievoorziening aan de gemeenteraad is gerangschikt per onderwerp in volgorde van het voorstel.

Omzetten van het verbod op hinderlijk lachgasgebruik in aangewezen gebieden naar de gehele gemeente (punt 1a)

[13-12-2022](#): Schriftelijke vragen (SV 2022, nr. 200) Landelijk verbod lachgas (met antwoord).

[01-07-2022](#): Raadsbrief Nadere beoordeling lachgasverbod.

[02-12-2020](#): Raadsbrief Uitbreiding verbodsgebied lachgas.

[05-12-2019](#): Raadsbrief Antwoorden op vragen lachgas verbodsgebieden.
[28-11-2019](#): Raadsvoorstel Verordening tot wijziging van de APV Utrecht 2010, Gemeente Utrecht, hinderlijk lachgasgebruik (agendapunt 13).
[03-10-2019](#): Raadsbrief Verbodsgebieden lachgas.
[18-07-2019](#): Amendement 51 Pak lachgasoverlast aan met gebiedsaanpak.
[18-07-2019](#): Motie 262 Wijs gebieden aan voor aanpak lachgas.
[18-07-2019](#): Verordening tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2019, Gemeente Utrecht, partiële herziening 2019' vastgesteld (agendapunt 18).
[11-07-2019](#): Motie 167 Lachgas – lokale problematiek vraagt landelijke aanpak.
[11-07-2019](#): Motie 160 Veilig omgaan met lachgas op evenementen.
[21-05-2019](#): Schriftelijke vragen (SV 2019. Nr. 95) Pak verkoop en vervuiling van lachgas aan! (met antwoord)
[01-02-2018](#): Schriftelijke vragen (SV 2017, nr. 139) Lachgasgebruik is niet zonder risico's (met antwoord).
[19-01-2018](#): Memo Uitstel beantwoording SV 2017/ nr. 139 (over lachgas).
[14-09-2017](#): Motie 144 Lachgas is niet om te lachen - ingetrokken.
[29-06-2017](#): Motie 94 Zwerfvuil – lachgasampullen helemaal niet grappig.

Fietsparkeren (punt 1b)

[07-03-2023](#): Raadsbrief Handhaving fietsparkeren Stationsgebied
[16-09-2022](#): Raadsbesluit module Fietsparkeren

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De wijziging van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, partiële herziening 2022 vast te stellen, met de volgende wijzigingen: a. Opheffen van het verbod op enkel het bezit van lachgas en omzetten van het verbod op hinderlijk lachgasgebruik in aangewezen gebieden naar de gehele gemeente (schrappen van artikel 2:28a APV en toevoegen van artikel 2:45b APV); b. Opnemen van een verbod om op door het college aangewezen plaatsen i. fietsen of bromfietsen langer dan een door het college vastgestelde periode onafgebroken te laten staan; ii. ter voorkoming of beëindiging van hinder overlast of gevaar fietsen of bromfietsen onbeheerd buiten de daarvoor bestemde fietsvoorzieningen te laten staan (artikel 2:32 APV); c. Toevoeging van een verbod op openlijk harddrugsgebruik (artikel 2:45a APV); d. Actualisering van een verwijzing naar het terrassenreglement (artikel 2:9 APV); e. In het artikel Gedragseisen exploitant en beheerder een onjuiste verwijzing te schrappen (artikel 3:5 APV).
Argumenten	
1.1	<u>Het omzetten van het verbod op hinderlijk lachgasgebruik voor de gehele gemeente. Met wijzigingen in het lachgasverbod blijft het mogelijk om effectief te handhaven op lachgasgebruik dat overlast en hinder kan veroorzaken.</u> Door het landelijke verbod is lachgas sinds 1 januari 2023 een verboden middel. Lachgas kan nu worden geschaard onder softdrugs en er dient dan ook als zodanig mee om te worden gegaan. Dit betekent dat de huidige APV-bepaling, die ook het bezit van o.a. lachgastanks verbiedt, niet in stand kan blijven. De Opiumwet verbiedt niet het gebruik van lachgas, daarvoor is de APV-bepaling noodzakelijk. De APV-bepaling kan het gebruik van lachgas in de openbare ruimte in de gehele gemeente

	verbieden. Er hoeft niet langer te worden gewerkt met het aanwijzen van gebieden waar het verbod van toepassing is. Met deze wijzigingen blijft het mogelijk voor zowel opsporingsambtenaren, als buitengewoon opsporingsambtenaren, effectief (middels een feitcode) te handhaven op lachgasgebruik dat overlast en hinder kan veroorzaken. Wanneer er geen verbod op hinderlijk lachgasgebruik wordt opgenomen in de APV is handhaven op het gebruik zelf niet mogelijk.
1.2	<u>Het toevoegen van de verbodsbepalingen over (brom-)fietsparkeren maakt het toegankelijk houden van de openbare ruimte eenvoudiger.</u> De openbare ruimte moet toegankelijk blijven. Voetgangers en fietsers moeten comfortabel en veilig gebruik kunnen maken van de openbare ruimte. Ook moet in het geval van calamiteit veilig geëvacueerd kunnen worden. Voor locaties waar de stallingscapaciteit op orde is en de druk op de openbare ruimte groot is, is het wenselijk gebruik te kunnen maken van een verbod op het plaatsen van fietsen buiten de daarvoor bestemde fietsvoorzieningen. De beleidsregel Handhaving fietsparkeren Stationsgebied die het college op 7 maart jl. heeft vastgesteld heeft met deze wijziging een duidelijke grondslag in de APV.
1.3	<u>Een verbod op openlijk harddrugsgebruik biedt bescherming voor de kwetsbare harddrugsgebruikers.</u> Er is sprake van een toenemend aantal kwetsbare harddrugsgebruikers, die met de huidige intensieve zorgaanpak onvoldoende worden bereikt. Zorginstellingen pleiten voor een verbod op openlijk harddrugsgebruik, zodat deze doelgroep beter naar zorg en opvang kan worden begeleid. Een verbod op het gebruik van harddrugs in de openbare ruimte moet ertoe leiden dat kwetsbare harddrugsgebruikers zich verplaatsen naar de daarvoor bestemde binnen locaties bij maatschappelijke instellingen. Het verbod is daarmee onderdeel van een bredere aanpak vanuit zorg en veiligheid voor verslaafde harddrugsgebruikers.
1.4.	<u>Een verbod op openlijk harddrugsgebruik maakt Utrecht minder aantrekkelijk voor kwetsbare harddrugsgebruikers en dealers.</u> Er zijn grote groepen harddrugsgebruikers op meerdere locaties in de stad, die veel overlast veroorzaken. Er zijn zorgen over de leefbaarheid van de omgeving en de gezondheid van de kwetsbare harddrugsgebruikers. Grotere groepen harddrugsgebruikers trekken ook meer (andere) dealers aan. Deze situatie kan het nog lastiger maken kwetsbare en verslaafde harddrugsgebruikers naar zorginstellingen toe te geleiden. Een verbod op openlijk harddrugsgebruik kan ook een preventieve werking hebben, doordat kwetsbare harddrugsgebruikers beter worden beschermd en het aantal dealers en harddrugsgebruikers van buiten de stad wordt verminderd. Het merendeel van de Nederlandse gemeenten kent namelijk wel een verbod op openlijk (hard)drugsgebruik.
1.5	<u>Het verbod op openlijk harddrugsgebruik gaat ernstige aantasting van de openbare orde tegen</u> De overlast van kwetsbare harddrugsgebruikers in de openbare ruimte is toegenomen. Er is sprake van hardnekkige overlast door een alsmaar groeiende groep harddrugsgebruikers. Met dit verbod wordt de roep van omwonenden, ondernemers en studentenverenigingen gehoord. Het verbod kan de overlast voor de omwonenden, ondernemers, studenten en passanten verminderen, doordat (buitengewoon) opsporingsambtenaren kunnen handhaven op harddrugsgebruik. Om te voorkomen dat de problematiek zich verplaatst naar elders in de stad moet het verbod voor de gehele gemeente gelden.
1.6	<u>Door de overige aanpassingen wordt de APV gecorrigeerd, geactualiseerd en verduidelijkt.</u>

	- In artikel 2:3 moet het omzetten van de lachgasverbodsbepaling worden meegenomen door naar het juiste artikel te verwijzen (schrappen artikel 2:28a en toevoegen artikel 2:45b). - Aan artikel 2:3 moet worden toegevoegd het artikel op openlijk harddruggebruik (artikel 2:45a). - Het opnemen van de 'beleidsregel terrassen gemeente Utrecht' sluit aan bij geldende regelgeving, aangezien het Terrassenreglement niet meer van kracht is. - In artikel 3:5 staat een onjuiste verwijzing naar 'onderdeel a'.
Kanttekeningen	
1.1	Het verbod op openlijk harddruggebruik kan indruisen tegen het lokale progressieve drugsbeleid. De verbodsbepalingen zijn echter gericht op het kunnen optreden tegen overlast ten gevolge van druggebruik.

Financiën

Punt 1b: fietsparkeren.

Binnen het programma Bereikbaarheid onderdeel parkeerexploitatie worden de communicatiekosten en de kosten om bebording aan te brengen gedekt. Het handhaven in het Stationsgebied zal niet leiden tot extra handavingsinzet en wordt vooralsnog gedekt binnen het huidige handavingsbudget binnen de parkeerexploitatie. De monitoring en evaluatie van de effecten van de aanpak in het stationsgebied moet uitwijzen in welke mate en op welke termijn dit nodig is en welke kosten hiermee gemoeid zijn. Mocht uitbreiding van de handavingscapaciteit noodzakelijk zijn, dan wordt een voorstel gedaan in het MPB 2024.

Punt 1c: toevoegen van een verbod op openlijk harddruggebruik.

Handhaving van dit verbod kan uit bestaande financiële middelen worden bekostigd.

Punt 1d: actualiseren van de verwijzing naar geldende regelgeving over terrassen.

Punt 1a: schrappen en toevoegen van de lachgasverbodsbepaling.

De wijzigingen genoemd onder punten 1a, 1b en 1d hebben geen financiële gevolgen.

Vervolg

Algemeen

Na vaststelling wordt het 'Besluit tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, partiële herziening 2010' op www.overheid.nl bekend gemaakt. Daarbij hoort ook een aan de wijzigingen aangepaste toelichting. De wijzigingen worden geconsolideerd verwerkt (opgenomen in de APV). Na de officiële bekendmaking op www.overheid.nl passen we Utrechtse webpagina www.utrecht.nl/apv aan.

Communicatie

Zie ook 'Algemeen' onder het kopje 'Vervolg'.

(Niet)Referendabel

De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is van toepassing.

Bijlagen

Bijlage besluitvorming:

- Besluit tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, partiële herziening 2023.

Bijlagen informatief:

- Overzicht van de wijzigingen in de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010 na partiële herziening 2023.

Besluit tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, partiële herziening 2023

De raad van de gemeente Utrecht;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 9 mei 2023, kenmerk 11039153;

Gelet op artikel 149 en artikel 108 tweede lid Gemeentewet;

Besluit de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010 als volgt te wijzigen:

Artikel I

- A. In de tekst bij artikel 2:3, derde lid, onder a komt te vervallen “2:28a” en na 2:45 toe te voegen “2:45a, 2:45b en”.
- B. In artikel 2:9, vierde lid, wordt “terrassenreglement” gewijzigd in “beleidsregel terrassen gemeente Utrecht”.
- C. Artikel 2:28a komt te vervallen.
- D. Artikel 2:32, tweede lid, komt te luiden: ‘Het is verboden op door het college aangewezen plaatsen fietsen of bromfietsen langer dan een door het college vastgestelde periode onafgebroken te laten staan.’
- E. Artikel 2:32, derde lid, komt te luiden: ‘Het is verboden op door het college aangewezen plaatsen ter voorkoming of beëindiging van hinder, overlast of gevaar fietsen of bromfietsen onbeheerd buiten de daarvoor bestemde fietsvoorzieningen te laten staan.’
- F. Artikel 2:45a komt te luiden:

Artikel 2:45a Verbod openlijk harddrugsgebruik

Het is verboden op of aan een openbare plaats of in een voor publiek toegankelijk gebouw harddrugs of daarop gelijkende waar te gebruiken, toe te dienen, dan wel voorbereidingen daartoe te treffen of ten behoeve van dat gebruik voorwerpen of stoffen voorhanden te hebben.

G. Artikel 2:45b komt te luiden:

Artikel 2:45b Verbod op hinderlijk lachgasgebruik

Het is verboden op of aan een openbare plaats of in een voor publiek toegankelijk gebouw lachgas, een middel als bedoeld in lijst II van de Opiumwet, of daarop gelijkende waar te gebruiken, toe te dienen, dan wel voorbereidingen daartoe te treffen of ten behoeve van dat gebruik voorwerpen of stoffen voorhanden te hebben.

H. In de tekst bij artikel 3:5, derde lid, onder a wordt de verwijzing naar artikel 76, “derde lid, onder a,” van de Algemene wet inzake rijksbelastingen gewijzigd in artikel 76, “tweede lid, onder c”.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking vijf weken na bekendmaking in het gemeenteblad.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van <datum>

De burgemeester,

Sharon A.M. Dijkma

De griffier,

Merel van Hall

Bijlage:

Overzicht van de wijzigingen in de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010 na partiële herziening 2023

Onderstaand de teksten van de artikelen die inhoudelijk wijzigen. De wijzigingen zijn *cursief* aangegeven in de bestaande tekst en onderstreept in de nieuwe tekst. Bij nieuwe artikelen is alleen de kolom 'Nieuwe tekst' ingevuld. Bij artikelen die vervallen is alleen de kolom 'Bestaande tekst' ingevuld. Daar waar de wijzigingen artikellieden betreft, zijn alleen de betreffende artikellieden opgenomen (de stippeltjes geven aan dat er meer artikellieden zijn die niet gewijzigd worden).

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 2:3 Verblijfsontzeggingen 3. De burgemeester kan een verblijfsontzegging opleggen aan personen die in het aangewezen gebied de openbare orde verstoren door: a. handelen in strijd met het bepaalde in de artikelen 2:1, 2:2, 2:22a, 2:27, eerste lid onder b, 2:28, <i>2.28a</i> , 2:29, 2:45, <i>artikel</i> 3:17 van deze verordening;	Artikel 2:3 Verblijfsontzeggingen 3. De burgemeester kan een verblijfsontzegging opleggen aan personen die in het aangewezen gebied de openbare orde verstoren door: a. handelen in strijd met het bepaalde in de artikelen 2:1, 2:2, 2:22a, 2:27, eerste lid onder b, 2:28, <u>2.28a</u> , 2:29, 2:45, <u>2:45a</u> , <u>2:45b</u> en 3:17 van deze verordening;

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 2:9 Voorwerpen of stoffen aan, op, in of boven de weg 4. Het in het eerste lid bepaalde geldt niet voor zover de op de Wet milieubeheer gebaseerde voorschriften, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Wet beheer rijkswaterstaatswerken, de Telecommunicatiewet, artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994, de Wegenverordening provincie Utrecht 2010, de Verordening ondergrond: kabels, leidingen en boomwortels gemeente Utrecht, of de Afvalstoffenverordening Utrecht 2010 van toepassing zijn, of voor zover er sprake is van evenementen als bedoeld in de artikelen 5:20 en 5:30 van deze verordening waarvoor door de burgemeester een vergunning is verleend, of voor zover er sprake is van een straat- of buurtfeest waarvan melding is gemaakt als bedoeld in artikel 5:32 van deze verordening, of een terras als bedoeld in de	Artikel 2:9 Voorwerpen of stoffen aan, op, in of boven de weg 4. Het in het eerste lid bepaalde geldt niet voor zover de op de Wet milieubeheer gebaseerde voorschriften, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Wet beheer rijkswaterstaatswerken, de Telecommunicatiewet, artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994, de Wegenverordening provincie Utrecht 2010, de Verordening ondergrond: kabels, leidingen en boomwortels gemeente Utrecht, of de Afvalstoffenverordening Utrecht 2010 van toepassing zijn, of voor zover er sprake is van evenementen als bedoeld in de artikelen 5:20 en 5:30 van deze verordening waarvoor door de burgemeester een vergunning is verleend, of voor zover er sprake is van een straat- of buurtfeest waarvan melding is gemaakt als bedoeld in artikel 5:32 van deze verordening, of een terras als bedoeld in de

Verordening horeca gemeente Utrecht en het daarbij behorende <i>Terrassenreglement</i> , of voor zover sprake is leidingen en installaties voor warmte koude opslag (WKO)	Verordening horeca gemeente Utrecht en het daarbij behorende <u>beleidsregel terrassen gemeente Utrecht</u> of voor zover sprake is leidingen en installaties voor warmte koude opslag (WKO)
--	---

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 2:28a Hinderlijk lachgasgebruik Het is verboden op een openbare plaats of het openbaar water, dat deel uitmaakt van een door het college aangewezen gebied, lachgas - bedoeld of bestemd voor recreatief gebruik - te gebruiken of tanks, ampullen en dergelijke met dat lachgas bij zich te hebben.	

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 2:32 Parkeren van fietsen en bromfietsen 2. <i>Het is verboden een fiets, bromfiets of vergelijkbaar vervoermiddel, al of niet voor onmiddellijk gebruik geschikt, zonder wezenlijke tijdsonderbreking te parkeren op of aan een openbare plaats dan wel in of buiten de openbare fietsparkeervoorzieningen in door het college aangewezen gebieden en langer dan een door het college te bepalen periode.</i>	Artikel 2:32 Parkeren van fietsen en bromfietsen 2. Het is verboden op door het college <u>aangewezen plaatsen fietsen of bromfietsen langer dan een door het college vastgestelde periode onafgebroken te laten staan.</u> 3. Het is verboden op door het college <u>aangewezen plaatsen ter voorkoming of beëindiging van hinder, overlast of gevaar fietsen of bromfietsen onbeheerd buiten de daarvoor bestemde fietsvoorzieningen te laten staan.</u>

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
	Artikel 2:45a Verbod openlijk harddrugsgebruik Het is verboden op of aan een openbare plaats of in een voor publiek toegankelijk gebouw harddrugs of daarop gelijkende waar te gebruiken, toe te dienen, dan wel voorbereidingen daartoe te verrichten of ten behoeve van dat gebruik voorwerpen of stoffen voorhanden te hebben.

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
	Artikel 2:45b Verbod hinderlijk lachgasgebruik Het is verboden op of aan een openbare plaats of in een voor publiek toegankelijk gebouw lachgas of daarop gelijkende waar te gebruiken, toe te dienen, dan wel voorbereidingen daartoe te verrichten of ten behoeve van dat gebruik voorwerpen of stoffen voorhanden te hebben.

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 3:5 Gedragseisen exploitant en beheerder 3. Met een veroordeling als bedoeld in het tweede lid wordt gelijk gesteld: a. vrijwillige betaling van een geldsom als bedoeld in artikel 74, tweede lid, onder a, van het Wetboek van Strafrecht of artikel 76, <i>derde</i> lid, onder a, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, tenzij de geldsom € 375,00 of minder bedraagt; 	Artikel 3:5 Gedragseisen exploitant en beheerder 3. Met een veroordeling als bedoeld in het tweede lid wordt gelijk gesteld: a. vrijwillige betaling van een geldsom als bedoeld in artikel 74, tweede lid, onder a, van het Wetboek van Strafrecht of artikel 76, <u>tweede</u> lid, onder c, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, tenzij de geldsom € 375,00 of minder bedraagt;

Bijlage:

Toelichting bij ‘Besluit tot wijziging van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, partiële herziening 2023

Artikelsgewijze toelichting

Waar in een bestaande toelichting op een artikel van de APV inhoudelijke wijzigingen zijn aangebracht naar aanleiding van dit besluit, zijn deze wijzigingen weergegeven in het rood. Dit is het geval bij de artikelsgewijze toelichting op:

- Artikel I, onderdeel A (Verblijfsontzegging, artikel 2:3)
- Artikel I, onderdeel D en E (Neerzetten van fietsen e.d., artikel 2:32)
- Artikel I, onderdeel F (Verbod openlijk harddruggebruik, artikel 2:45a)
- Artikel I, onderdeel G (Verbod op hinderlijk lachgasgebruik, artikel 2:45b)

Het schrappen van een artikel van de APV maakt de toelichting bij het artikel overbodig. De toelichting komt te vervallen. Dit is het geval bij de artikelsgewijze toelichting op:

- Artikel I, onderdeel C (Hinderlijk lachgasgebruik, artikel 2:28a).

Artikel I, onderdeel A

Artikel 2:3 creëert een bevoegdheid voor de burgemeester om gebieden aan te wijzen waar verblijfsontzeggingen kunnen worden opgelegd aan personen die de openbare orde verstoren. Een verblijfsontzegging is een verbod om zich gedurende een bepaalde periode in een aangewezen gebied te bevinden (artikel 1:1, onder m. APV).

Voorwaarde voor de aanwijzing van een gebied is de mate van ordeverstoringen die in dat gebied plaatsvinden. Alleen bij ernstige ordeproblemen kan van het artikel gebruik worden gemaakt. Deze verstoringen kunnen zowel van structurele als van incidentele aard zijn. Bij incidentele ordeverstoringen zal de gebiedsaanwijzing veelal van tijdelijke aard zijn.

Een verblijfsontzegging is een bestuurlijke maatregel en geen (strafrechtelijke) sanctie. De algemene motivering voor de hantering van dit instrument is, dat in gebieden waarin de handhaving van de openbare orde onder druk staat het gerechtvaardigd is personen die daarop een inbreuk plegen tijdelijk uit het gebied te verwijderen. De maatregel is dus een instrument ter handhaving van de openbare orde.

Alleen aan personen die zich in het aangewezen gebied schuldig maken aan bepaalde ordeverstoringen die in het derde lid, onder a. tot en met e. zijn opgesomd kan een verblijfsontzegging opgelegd worden.

Deze opsomming is limitatief. De onder a. genoemde artikelen uit de APV betreffen:

2:1 Bevel van de politie zijn weg te vervolgen of zich te verwijderen.

2:2 Verstoring van de openbare orde e.d.

2:22a Spelen om geld op de weg.

2:27 Hinderlijk gedrag op openbare plaatsen.

2:28 Hinderlijk drankgebruik.

2:29 Hinderlijk gedrag bij of in gebouwen.

2:45 Handel in verdovende middelen

2:45a Verbod openlijk harddrugsgebruik

2:45b Verbod hinderlijk lachgasgebruik

3:3 Straatprostitutie (eerste, tweede en negende lid)

In de verblijfsontzegging dient een termijn te worden opgenomen. Het zou de bewegingsvrijheid van burgers te zeer beperken, indien een verblijfsontzegging voor onbepaalde tijd wordt opgelegd. De ernst van de inbreuk op de openbare orde zal van invloed zijn op de lengte van de termijn. In het derde lid wordt de verwijzing naar andere artikelen in de APV op grond waarvan een verblijfsontzegging kan worden opgelegd gecompleteerd.

Het vijfde lid verleent de burgemeester de bevoegdheid de verblijfsontzegging naar tijd en plaats te beperken, indien de belanghebbende een aantoonbaar belang heeft om zich binnen het aangewezen gebied te begeven. Als voorbeeld kan hierbij gedacht worden aan het reizen per openbaar vervoer door het gebied, indien er voor de betrokkene geen andere reële mogelijkheid bestaat om zijn werk te bereiken, noodzakelijk ziekenhuisbezoek af te leggen e.d.

Het zesde lid verbiedt overtreding van de verblijfsontzegging. Op overtreding staat een strafrechtelijke sanctie. Dit kan artikel 184 Wetboek van Strafrecht zijn. Indien niet aan de delictsomschrijving van dit artikel wordt voldaan is strafbaarstelling op grond van de APV mogelijk.

Het derde lid van artikel 2:3 Apv bepaalt op welke gronden een verblijfsontzegging kan worden opgelegd. Nadat een gebied is aangewezen, kan een ondertekeningsmandaat met daaraan verbonden instructies worden verleend. In die instructies kan worden bepaald dat op grond van (een aantal van) de in het derde lid genoemde gronden een verblijfsontzegging wordt opgelegd conform een standaardmodel verblijfsontzegging. Verblijfsontzeggingen op deze gronden kunnen in beginsel door een mandans ondertekend worden, mits hierbij geheel volgens de instructies van de burgemeester gewerkt wordt. (Het gaat hier om een zgn. gebonden bevoegdheid). Uiteraard moet in de instructies aangegeven zijn voor welke termijn de verblijfsontzegging wordt opgelegd. Voor verblijfsontzeggingen geldt immers dat er uitsluitend sprake kan zijn van een ondertekeningsmandaat en niet van een beslissingsmandaat. Indien een verblijfsontzegging wordt opgelegd op basis van de overige gronden zal de burgemeester zelf het besluit moeten nemen.

Artikel I, onderdeel D en E

Artikel 2:32 Neerzetten van fietsen e.d.

Het plaatsen van voertuigen is op verschillende plaatsen geregeld, steeds met een wisselende bedoeling: de instandhouding van het plantsoen, het tegengaan van diefstal of verkeersbelangen. In dit artikel gaat het om de voorkoming van overlast **en het toegankelijk houden van de openbare ruimte. Voetgangers en fietsers moeten comfortabel en veilig gebruik kunnen maken van de openbare ruimte.** Het neerzetten van fietsen en bromfietsen op plaatsen waar deze voertuigen hinder of schade kunnen veroorzaken, geeft vaak aanleiding tot klachten. Artikel 2:32 geeft de mogelijkheid hiertegen op te treden.

Met dit artikel werken we het eerder door de raad vastgestelde beleid rondom fietsparkeren (de module fietsparkeren van de parkeervisie) uit. Het college kan middels een aanwijzingsbesluit plaats en termijn bepalen **voor het stallen van fietsen en bromfietsen. Op locaties waar de stallingscapaciteit voldoende is en de druk op de openbare ruimte groot is, kan terughoudend gebruik worden gemaakt**

van dit artikel. Daarbij wordt rekening gehouden met de werkelijke beschikbare stallingscapaciteit. Dat betekent dat er gedifferentieerder, effectiever en sneller kan worden ingespeeld op behoefte en noodzaak van type handhaving.

Artikel I, onderdeel F

Artikel 2:45a Verbod openlijk harddrugsgebruik

Dit artikel bevat een verbod op het gebruik van harddrugs (lijst I van de Opiumwet), het treffen van voorbereidingen voor dat gebruik en het bezit van voorwerpen en stoffen die als hulpmiddel kunnen dienen bij het gebruik van harddrugs in de openbare ruimte en in voor het publiek toegankelijke gebouwen. Het verbod heeft als doel de openbare orde te beschermen door het tegengaan van overlast en hinder die met het gebruik van harddrugs op voor publiek toegankelijke plaatsen gepaard gaan. Dit is een ander doel dan de Opiumwet, waarmee het belang van de volksgezondheid wordt beschermd. Overigens verbiedt de Opiumwet het openlijk gebruik van harddrugs als zodanig niet.

Een verbod op openlijk harddrugsgebruik is noodzakelijk, omdat de overlast als gevolg van openlijk harddrugsgebruik ernstig is toegenomen. De groep van kwetsbare harddrugsgebruikers is gegroeid en andere aanpakken om deze overlast tegen te gaan hebben niet het beoogde effect gehad. Zonder openlijk harddrugsverbod blijft het voor grote groepen gebruikers, ondanks het ruime zorgaanbod, aantrekkelijk om in de openbare ruimte harddrugs te gebruiken. Om kwetsbare harddrugsgebruikers meer naar opvang en zorg toe te geleiden is een verbod op openlijk harddrugsgebruik noodzakelijk. Het verbod kan ervoor zorgen dat kwetsbare harddrugsgebruikers bij daartoe aangewezen maatschappelijke instellingen binnen harddrugs gebruiken en de nodige zorg en begeleiding krijgen.

Met dit verbod wordt aantasting van de openbare orde tegengegaan. Het overlastgevend harddrugsgebruik brengt sterke gevoelens van onbehagen en onveiligheid met zich mee en gaat vaak gepaard met criminaliteit. Zo hebben de plekken waar openlijk harddrugs worden gebruikt een aanzuigende werking op dealers, andere drugsgebruikers, verslaafden en kwetsbare personen. Vervuiling en verloedering liggen op de loer.

Vanwege de ernst van de aantasting van de openbare orde waarmee openlijk harddrugsgebruik gepaard gaat en het risico op een waterbedeffect, geldt het verbod voor de gehele gemeente. Handhaving zal vooral worden ingezet op plaatsen waar structureel overlast wordt ervaren van openlijk harddrugs gebruik. Bij de handhaving wordt oog gehouden voor de zorg voor drugsverslaafden en worden zij zoveel mogelijk gewezen op de mogelijkheid om bij daartoe aangewezen maatschappelijke instellingen binnen drugs te gebruiken.

Artikel I, onderdeel G

Artikel 2:45b Verbod hinderlijk lachgasgebruik

Dit artikel bevat een verbod op het gebruik van de softdrug lachgas (lijst II van de Opiumwet), het treffen van voorbereidingen voor dat gebruik en het bezit van voorwerpen en stoffen die als hulpmiddel kunnen dienen bij het gebruik van lachgas in de openbare ruimte en in voor het publiek toegankelijke gebouwen. De Opiumwet verbiedt het gebruik van lachgas niet. Het gebruik van lachgas gaat gepaard met veel overlast en hinder (o.a. door ongeremd gedrag van de gebruiker) in de openbare ruimte. Ook veroorzaakt lachgasgebruik vervuiling en verloedering (o.a. door het achterlaten van ampullen, ballonnen, e.d.) van de openbare ruimte. Het verbod heeft als doel aantasting van de openbare orde tegen te gaan. Dit is een ander doel dan de Opiumwet, waarmee het belang van de volksgezondheid wordt beschermd.

Artikel I, onderdeel C

Artikel 2:28a Hinderlijk lachgasgebruik
Toelichting vervalt.

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	F. Wind/J. Porton	Datum	9 mei 2023
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	11089244
E-mail	fabienne.wind@utrecht.nl , j.porton@utrecht.nl	Onderwerp	Toelichting voorgestelde wijzigingen APV: openlijk harddruggebruik en hinderlijk lachgasgebruik
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u nader over het raadsvoorstel om bij de partiële herziening van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) 2023 een verbod op openlijk harddruggebruik op te nemen en het verbod op hinderlijk lachgasgebruik voort te zetten.

1. Zorgen over kwetsbare harddruggebruiker

We zien op verschillende plekken in de binnenstad, maar ook in andere wijken, een toename van kwetsbare harddruggebruikers. Niet alleen het aantal harddruggebruikers is toegenomen, ook de overlast van het problematische harddruggebruik neemt toe. Hierbij wordt niet bedoeld op gelegenheidsgebruikers, maar op een kwetsbare groep die met excessief harddruggebruik hinder en overlast veroorzaakt. Ondernemers en hun personeel, omwonenden en studentenverenigingen ervaren dagelijks overlast (gebruikte naalden in de parken, intimidatie en heftige bedreigingen, stelen, vechtpartijen op straat enz.). Vorig jaar kwamen politie, handhaving, gemeente en zorgpartners samen tot een lijst van 56 mensen die veelvuldig overlast veroorzaakten door hun harddruggebruik. Voor deze 56 mensen is een intensieve groepsaanpak opgezet waarbij veiligheid en zorg hand in hand gaan. Ondanks deze intensieve inzet, is de groep nu gegroeid tot 122 harddruggebruikers, die veelvuldig in beeld zijn met betrekking tot harddrugsoverlast. Het lukt onvoldoende om hen naar passende zorg toe te leiden.

Zorgaanpak

Door de zorgen over de kwetsbare harddruggebruikers en de hardnekkige, alsmaar toenemende overlast is sinds 2021 het overleg tussen de gemeente en zorginstellingen geïntensiveerd en is er een intensieve (groeps- en persoonsgerichte) aanpak opgestart. Onder regie van de gemeente vindt er coördinatie plaats tussen alle relevante partijen. In een gezamenlijke briefing met zorg- en veiligheidspartners wordt bepaald welke inzet nodig is. Centraal in deze aanpak staat het verhogen van de drempels om openlijk buiten harddrug te gebruiken, en tegelijk de drempels voor gebruik binnen bij de daarvoor ingerichte voorzieningen in de stad te verlagen. Een aantal reeds genomen concrete acties zijn:

- Sinds eind augustus 2022 is er meer inzet van veldwerk op overlastlocaties (vanuit Jellinek, Lister, Leger des Heils en de Stek) om personen te bewegen naar beschikbare zorg en gebruikersruimte. Veldwerkers trekken hierin samen op met politie en gemeentelijke handhavers.

- Ook zijn er sinds eind augustus 2022 nieuwe afspraken met hostels gemaakt over het toestaan van drugsgebruik op de kamers met meerdere personen.
- Sinds november 2022 is de toegang van de Stek verruimd, waardoor ook mensen met een eigen woning of verblijf in een hostel hier overdag welkom zijn.
- Er zijn persoonsgerichte aanpakken gestart voor mensen die actief in beeld blijven voor overlast en/of criminaliteit en bij wie de toeleiding naar zorg geen effect heeft. Voor deze personen wordt samen met zorg- en veiligheidspartners gekeken welk maatwerk nodig is. Momenteel lopen er 16 persoonsgerichte aanpakken.

Oproep zorginstellingen

De zorginstellingen pleiten voor een verbod in de APV op openlijk harddrugsgebruik als onderdeel van de brede zorg- en veiligheidsaanpak (zie bijlage). Een verbod op gebruik in de openbare ruimte kan de kwetsbare harddrugsgebruiker meer naar zorg en begeleiding toe geleiden, waardoor meer bescherming kan worden geboden. Ondanks bovenstaande aanpak blijft de groep kwetsbare harddrugsgebruikers namelijk groeien. We zien en horen terug van professionals dat Utrecht een aantrekkingskracht heeft op gebruikers (en daarmee ook op dealers) van buiten de stad, omdat openlijk gebruik is toegestaan in Utrecht. Zo komen van de bovengenoemde 122 harddrugsgebruikers 52 gebruikers van buiten Utrecht. Het merendeel van de Nederlandse gemeenten kent namelijk wel een verbod op openlijk (hard)drugsgebruik.¹

Een verbod op openlijk harddrugsgebruik biedt de mogelijkheid om ook de overlast van het problematische gebruik aan te pakken. Door de grote groepen harddrugsgebruikers die in de openbare ruimte samenkomen, wordt er op verschillende locaties, bijvoorbeeld op het Lucasbolwerk, de Mineurslaan en (eerder) het Hieronymusplantsoen veel overlast ervaren. De meldingen die bij gemeente en politie binnenkomen zijn zeer divers. Het gaat om overlastgevend gedragingen, zoals intimidatie en agressie richting bewoners en ondernemers, in de nacht aanbellen bij woningen, urineren, (drugs)afval. Ook zijn er een aantal ernstige geweldsincidenten, zoals steekincidenten, geweest binnen de groep van gebruikers. Omwonenden en ondernemers van het Lucasbolwerk zien deze locatie de laatste jaren veranderen van een 'park voor iedereen' naar een 'vrijstaat voor dealers en drugsverslaafden'. In een pamflet aan de gemeenteraad wordt door omwonenden, (horeca)ondernemers en studentenverenigingen *'gepleit voor de inzet van zorg en het bieden van perspectief, gecombineerd met een gebruikersverbod op harddrugs (in de APV) in de publieke ruimte'*.

Verbod op openlijk harddrugsgebruik

De Opiumwet verbiedt onder meer het vervaardigen, afleveren, verkopen, vervoeren en aanwezig hebben van harddrugs ten behoeve van het beschermen van de volksgezondheid. In de Opiumwet wordt **niet** het gebruik van harddrugs strafbaar gesteld. In een APV-bepaling kan een verbod op openlijk harddrugsgebruik worden opgenomen. Om tegen het problematische harddrugsgebruik te kunnen optreden, stellen wij aan u voor om in de APV een artikel op te nemen om de drempels op openlijk gebruik buiten te verhogen en gebruikers te bewegen naar de beschikbare voorzieningen in de stad. Ook stellen wij aan u voor het verbod op openlijk harddrugsgebruik voor de gehele gemeente te laten gelden. Een verbod dat alleen van toepassing is bij locaties waar overlast wordt ervaren, bijvoorbeeld rondom de hostels of in bepaalde wijken kan immers eenvoudig een waterbedeffect veroorzaken. Bij de aanpak voor de groep die in beeld is, is dit waterbedeffect gemerkt: de overlast verspreidde en verplaatste zich naar verschillende locaties, waaronder de Mineurslaan, (tijdelijk) het Hieronymusplantsoen en recentelijk de Van Sijpesteijntunnel. De verwachting is dat het instellen van een verbod op openlijk gebruik ook een belangrijke preventieve werking heeft en Utrecht minder aantrekkelijk maakt voor mensen die naar Utrecht komen om openlijk te gebruiken. Politie en gemeentelijke handhavers hebben de mogelijkheid om op te kunnen treden tegen excessen. Zo kan handhaving worden ingezet waar de hotspots zijn, daar waar grote groepen kwetsbare harddrugsgebruikers samenkomen en waar structurele overlast wordt ervaren in de openbare ruimte van de harddrugsgebruikers. Dit zijn over het algemeen niet de plaatsen waar gelegenhedsgebruikers zich begeven. Bij handhaving van het verbod is de eerste stap dat politie en/of gemeente altijd in gesprek gaat met de betreffende persoon en verzoekt om het gebruik naar binnen te verplaatsen. Bij herhaling kan er strafrechtelijk worden opgetreden.

¹ In 2019 hadden 218 van de (toen nog) 355 gemeenten in Nederland een verbod op openlijk (hard)drugsgebruik in de APV opgenomen. Bron: NOS " [Van de wet mag het, maar ruim 200 gemeenten verbieden drugsgebruik op straat \(nos.nl\)](#)".

2. Lachgasverbod

Vanaf 1 januari 2023 staat lachgas op lijst II van de Opiumwet en daarmee is het landelijk verboden om lachgas (kort gezegd) 'binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen, verkopen, afleveren, vervoeren of aanwezig te hebben'. Het gebruik is (net als bij andere drugs) in de Opiumwet **niet** strafbaar gesteld. Met het landelijke verbod wordt een signaal afgegeven over de schadelijke gevolgen van lachgasgebruik en het doel is om de brede beschikbaarheid van lachgas voor recreatief gebruik terug te dringen. De politie en het Openbaar Ministerie werken aan het inrichten van de organisatie om het landelijk verbod te handhaven (denk aan extra eisen voor opslag, vervoer en vernietiging van lachgastanks en aanpassingen werkprocessen en ICT-systemen). De verwachting is dat dit op 1 juli 2023 (landelijk) gereed is.

Lachgas in de APV

Op verzoek van uw raad is in 2019 een expliciet lachgasverbod artikel (2:28a) opgenomen in de APV waarmee het college gebieden kan aanwijzen waar hinderlijk lachgasgebruik is verboden. Vanaf februari 2020 zijn gebieden aangewezen. In 2021 heeft het college besloten om de verbodsgebieden op het niveau van een wijk in te stellen, waarna in 2022 het aantal verbodsgebieden is uitgebreid van 4 naar 8 wijken. Door het toevoegen van lachgas aan lijst II van de Opiumwet hoeft niet langer te worden gewerkt met het aanwijzen van gebieden en kan in de gehele gemeente een verbod op het gebruik van lachgas worden ingevoerd. De Opiumwet verbiedt wel het bezit, maar niet het gebruik van lachgas. Alleen het gebruik van lachgas kan in de APV strafbaar worden gesteld vanwege de overlast die gepaard gaat met lachgasgebruik. De huidige APV-bepaling die naast het gebruik ook het bezit van lachgas(tanks) verbiedt, volstaat daarom niet langer.

Handhaving

Het is op dit moment nog niet duidelijk wat het landelijk verbod voor effect heeft op de beschikbaarheid van lachgas en de overlast in de stad. Tot op heden zien we nog steeds dat bewoners regelmatig overlast ervaren door lachgasgebruik. In de eerste twee maanden van 2023 heeft de gemeente 154 meldingen ontvangen met betrekking tot lachgas. Dit zijn meldingen die gaan over gevaarlijke verkeerssituaties, overlast door personen/groepen die lachgas op dat moment gebruiken en meldingen over afval door lachgasgebruik.

Om de handhaving op **overlastgevend lachgasgebruik** voort te kunnen zetten is een wijziging in de APV nodig. Met de voorgestelde wijziging blijven politie én gemeentelijke boa's bevoegd om op overlastgevend lachgasgebruik te handhaven; het wegvallen van een verbod op lachgasgebruik betekent immers dat zowel politie als boa's niet op het gebruik kunnen handhaven. Hiermee zou de handhaving op basis van de Opiumwet volledig bij de politie komt te liggen en kan niet langer worden gehandhaafd op lachgasgebruik. Gezien de aanwezige overlast en het verzoek van de politie om hierin gezamenlijk te blijven handhaven, vinden wij het wenselijk om een verbod in de APV te continueren door de voorgestelde APV-wijziging. Op basis van meldingen en tijdens de reguliere surveillance wordt het verbod gehandhaafd in samenwerking door politie en boa's.

Preventie en verslavingszorg

De veldwerkers van Jellinek Verslavingszorg bezoeken plaatsen op straat, onder andere waar jongeren samenkomen en voorzien hen van informatie over middelengebruik en de gezondheidsrisico's. De Jellinek werkt hierin samen met lokale partijen zoals het jongerenwerk en st. Krachtwijken. Het veldwerk en het jongerenwerk hebben hierdoor ook een actueel beeld van jongeren en het gebruik van middelen zoals lachgas.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Aan:
College van B&W
Stadskantoor
Stadsplateau 1
3512 AZ Utrecht

Van:
De Tussenvoorziening
Lister
Leger des Heils Midden Nederland

13 april 2023

Betreft: voorgenomen besluit tot verbod op gebruik van harddrugs in de openbare ruimte

Geacht college,

De afgelopen maand is er aan meerdere tafels gesproken over de toename van overlastgevende groepen op straat. Op meerdere plekken in de stad – Bollendak, Hieronymusplantsoen, Mineurslaan – is sprake van grote groepen mensen die zorgen voor overlast, waarbij in nagenoeg alle gevallen sprake is van drugs- en/of alcoholgebruik. Als zorgpartijen zijn wij intensief betrokken bij de aanpak van deze problematiek. Een aantal van de overlastgevende mensen is bij ons in zorg. De zogenoemde niet-rechthebbende groepen (EU-arbeidsmigranten, ongedocumenteerden) komen wij tegen in de Koudweerregeling (KWR), de beperkte winteropvang voor kwetsbaren en de inloop op Herstart. Daarnaast leggen onze medewerkers op straat relaties met deze mensen.

Al geruime tijd zijn wij in gesprek met de gemeente, zorgpartners en veiligheidspartners (o.a. politie) over interventies die helpen om overlast tegen te gaan. Daarbij is het de uitdaging om te komen tot maatregelen waarbij grenzen stellen en perspectief bieden hand in hand gaan. Zo is er op het Hieronymusplantsoen intensieve afstemming tussen politie en zorgmedewerkers over wie welke interventies doet en op welk moment. Daarnaast is er afstemming over hoe we mensen ertoe kunnen bewegen om van het bestaande zorgaanbod (bijvoorbeeld De Stek) gebruik te maken. Wij zijn tevreden over het feit dat het hierin steeds beter lukt om vanuit beide perspectieven (veiligheid en zorg) gezamenlijk op te trekken.

Met deze brief willen wij echter aandacht vragen voor een onderdeel in de aanpak waar nog geen besluitvorming over heeft plaatsgevonden: een verbod op het gebruik van (hard)drugs in de openbare ruimte. U heeft (o.a. in de raadsbrief van 24 januari jl.) aangegeven te onderzoeken tot welke resultaten een verbod op harddrugs gebruik en handel in andere steden heeft geleid, om te kunnen bepalen of een dergelijke maatregel ook in Utrecht helpend zou zijn. Met deze brief willen wij graag aangeven dat wij voorstander zijn van een dergelijk verbod. Hier hebben wij een aantal redenen voor.

In de eerste plaats zijn er voldoende plekken binnen de stad Utrecht om binnen te kunnen gebruiken, in de hostels en in De Stek. Het is onze opdracht om ervoor te zorgen dat mensen deze plekken daarvoor gebruiken in plaats van de openbare ruimte. In de tweede plaats zien wij dat andere steden een dergelijk verbod wel hebben, zoals u zelf al noemt in genoemde raadsbrief. Hierdoor zien wij dat er vanuit deze steden een aantrekkende werking is naar Utrecht, omdat hier gebruik in de openbare ruimte wel mogelijk is. Ten derde leidt deze aantrekkende werking tot een toename van het aantal dealers, die hun producten goedkoper kunnen leveren doordat er afname in grotere hoeveelheden plaatsvindt. Wij vinden het van belang dat deze dynamiek wordt doorbroken.

Tegelijkertijd moet duidelijk zijn dat met een (hard)drugsverbod in de openbare ruimte de problemen met overlastgevende groepen niet zo maar zijn opgelost. Het is slechts één van de

maatregelen (als onderdeel van een totaalpakket) dat moet helpen om de problemen terug te dringen. Vanuit de zorg willen wij ons blijven inspannen om de betreffende mensen (zowel rechthebbend als niet-rechthebbend) in beeld te houden en een zo passend mogelijk zorgaanbod te kunnen blijven bieden. Maatwerk is hierbij belangrijk; voor de één ligt het accent op het bieden van perspectief, voor de ander is het van belang nadruk te leggen op begrenzing.

Door een verbod op harddrugs in te stellen, hebben de politie en de boa's meer middelen in handelen om op te treden. Zolang wij tegelijkertijd alternatieven kunnen blijven bieden (De Stek, hostels) en we de betreffende mensen in goede onderlinge samenwerking kunnen benaderen, is dit wat ons betreft een onmisbare maatregel. Wij hopen daarom dat college en raad hiertoe zullen besluiten.

Met vriendelijke groeten,

Jules van Dam, bestuurder Tussenvoorziening

Juul Reinking, bestuurder Lister

Reinier Dijkstra, regiomanager Leger des Heils Midden Nederland

Raadsinformatiebijeenkomst

Dossiernummer 3460
Vertrouwelijk Nee
Vergaderdatum 6 juni 2023
Agendapunt 1.2
Titel Raadsbrief Toelichting voorgestelde wijzigingen APV openlijk harddrugsgebruik en hinderlijk lachgasgebruik
ID 3659
Behandelend ambtenaar F.Wind/J.Porton
Telefoon 14030
E-mail fabienne.wind@utrecht.nl/ j.porton@utrecht.nl
Datum collegebesluit 9 mei 2023
Thema
Portefeuillehouder Burgemeester Dijkema
Beleidsveld Openbare Orde en Veiligheid
Referendabel
Raadsadviseur (lijst) Maud van Leeuwen/Cie Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport
Behandelveorstel
Resultaat commissiebehandeling
Resultaat raadsbehandeling

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsinformatiebijeenkomst	6 juni 2023

Voorgesteld besluit

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	F. Wind/J. Porton	Datum	9 mei 2023
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	11089244
E-mail	fabienne.wind@utrecht.nl , j.porton@utrecht.nl	Onderwerp	Toelichting voorgestelde wijzigingen APV: openlijk harddruggebruik en hinderlijk lachgasgebruik
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u nader over het raadsvoorstel om bij de partiële herziening van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) 2023 een verbod op openlijk harddruggebruik op te nemen en het verbod op hinderlijk lachgasgebruik voort te zetten.

1. Zorgen over kwetsbare harddruggebruiker

We zien op verschillende plekken in de binnenstad, maar ook in andere wijken, een toename van kwetsbare harddruggebruikers. Niet alleen het aantal harddruggebruikers is toegenomen, ook de overlast van het problematische harddruggebruik neemt toe. Hierbij wordt niet bedoeld op gelegenheidsgebruikers, maar op een kwetsbare groep die met excessief harddruggebruik hinder en overlast veroorzaakt. Ondernemers en hun personeel, omwonenden en studentenverenigingen ervaren dagelijks overlast (gebruikte naalden in de parken, intimidatie en heftige bedreigingen, stelen, vechtpartijen op straat enz.). Vorig jaar kwamen politie, handhaving, gemeente en zorgpartners samen tot een lijst van 56 mensen die veelvuldig overlast veroorzaakten door hun harddruggebruik. Voor deze 56 mensen is een intensieve groepsaanpak opgezet waarbij veiligheid en zorg hand in hand gaan. Ondanks deze intensieve inzet, is de groep nu gegroeid tot 122 harddruggebruikers, die veelvuldig in beeld zijn met betrekking tot harddrugoverlast. Het lukt onvoldoende om hen naar passende zorg toe te leiden.

Zorgaanpak

Door de zorgen over de kwetsbare harddruggebruikers en de hardnekkige, alsmaar toenemende overlast is sinds 2021 het overleg tussen de gemeente en zorginstellingen geïntensiveerd en is er een intensieve (groeps- en persoonsgerichte) aanpak opgestart. Onder regie van de gemeente vindt er coördinatie plaats tussen alle relevante partijen. In een gezamenlijke briefing met zorg- en veiligheidspartners wordt bepaald welke inzet nodig is. Centraal in deze aanpak staat het verhogen van de drempels om openlijk buiten harddrug te gebruiken, en tegelijk de drempels voor gebruik binnen bij de daarvoor ingerichte voorzieningen in de stad te verlagen. Een aantal reeds genomen concrete acties zijn:

- Sinds eind augustus 2022 is er meer inzet van veldwerk op overlastlocaties (vanuit Jellinek, Lister, Leger des Heils en de Stek) om personen te bewegen naar beschikbare zorg en gebruikersruimte. Veldwerkers trekken hierin samen op met politie en gemeentelijke handhavers.

- Ook zijn er sinds eind augustus 2022 nieuwe afspraken met hostels gemaakt over het toestaan van drugsgebruik op de kamers met meerdere personen.
- Sinds november 2022 is de toegang van de Stek verruimd, waardoor ook mensen met een eigen woning of verblijf in een hostel hier overdag welkom zijn.
- Er zijn persoonsgerichte aanpakken gestart voor mensen die actief in beeld blijven voor overlast en/of criminaliteit en bij wie de toeleiding naar zorg geen effect heeft. Voor deze personen wordt samen met zorg- en veiligheidspartners gekeken welk maatwerk nodig is. Momenteel lopen er 16 persoonsgerichte aanpakken.

Oproep zorginstellingen

De zorginstellingen pleiten voor een verbod in de APV op openlijk harddrugsgebruik als onderdeel van de brede zorg- en veiligheidsaanpak (zie bijlage). Een verbod op gebruik in de openbare ruimte kan de kwetsbare harddrugsgebruiker meer naar zorg en begeleiding toe geleiden, waardoor meer bescherming kan worden geboden. Ondanks bovenstaande aanpak blijft de groep kwetsbare harddrugsgebruikers namelijk groeien. We zien en horen terug van professionals dat Utrecht een aantrekkingskracht heeft op gebruikers (en daarmee ook op dealers) van buiten de stad, omdat openlijk gebruik is toegestaan in Utrecht. Zo komen van de bovengenoemde 122 harddrugsgebruikers 52 gebruikers van buiten Utrecht. Het merendeel van de Nederlandse gemeenten kent namelijk wel een verbod op openlijk (hard)drugsgebruik.¹

Een verbod op openlijk harddrugsgebruik biedt de mogelijkheid om ook de overlast van het problematische gebruik aan te pakken. Door de grote groepen harddrugsgebruikers die in de openbare ruimte samenkomen, wordt er op verschillende locaties, bijvoorbeeld op het Lucasbolwerk, de Mineurslaan en (eerder) het Hieronymusplantsoen veel overlast ervaren. De meldingen die bij gemeente en politie binnenkomen zijn zeer divers. Het gaat om overlastgevende gedragingen, zoals intimidatie en agressie richting bewoners en ondernemers, in de nacht aanbellen bij woningen, urineren, (drugs)afval. Ook zijn er een aantal ernstige geweldsincidenten, zoals steekincidenten, geweest binnen de groep van gebruikers. Omwonenden en ondernemers van het Lucasbolwerk zien deze locatie de laatste jaren veranderen van een 'park voor iedereen' naar een 'vrijstaat voor dealers en drugsverslaafden'. In een pamflet aan de gemeenteraad wordt door omwonenden, (horeca)ondernemers en studentenverenigingen *'gepleit voor de inzet van zorg en het bieden van perspectief, gecombineerd met een gebruikersverbod op harddrugs (in de APV) in de publieke ruimte'*.

Verbod op openlijk harddrugsgebruik

De Opiumwet verbiedt onder meer het vervaardigen, afleveren, verkopen, vervoeren en aanwezig hebben van harddrugs ten behoeve van het beschermen van de volksgezondheid. In de Opiumwet wordt **niet** het gebruik van harddrugs strafbaar gesteld. In een APV-bepaling kan een verbod op openlijk harddrugsgebruik worden opgenomen. Om tegen het problematische harddrugsgebruik te kunnen optreden, stellen wij aan u voor om in de APV een artikel op te nemen om de drempels op openlijk gebruik buiten te verhogen en gebruikers te bewegen naar de beschikbare voorzieningen in de stad. Ook stellen wij aan u voor het verbod op openlijk harddrugsgebruik voor de gehele gemeente te laten gelden. Een verbod dat alleen van toepassing is bij locaties waar overlast wordt ervaren, bijvoorbeeld rondom de hostels of in bepaalde wijken kan immers eenvoudig een waterbedeffect veroorzaken. Bij de aanpak voor de groep die in beeld is, is dit waterbedeffect gemerkt: de overlast verspreidde en verplaatste zich naar verschillende locaties, waaronder de Mineurslaan, (tijdelijk) het Hieronymusplantsoen en recentelijk de Van Sijpesteijntunnel. De verwachting is dat het instellen van een verbod op openlijk gebruik ook een belangrijke preventieve werking heeft en Utrecht minder aantrekkelijk maakt voor mensen die naar Utrecht komen om openlijk te gebruiken. Politie en gemeentelijke handhavers hebben de mogelijkheid om op te kunnen treden tegen excessen. Zo kan handhaving worden ingezet waar de hotspots zijn, daar waar grote groepen kwetsbare harddrugsgebruikers samenkomen en waar structurele overlast wordt ervaren in de openbare ruimte van de harddrugsgebruikers. Dit zijn over het algemeen niet de plaatsen waar gelegenhedsgebruikers zich begeven. Bij handhaving van het verbod is de eerste stap dat politie en/of gemeente altijd in gesprek gaat met de betreffende persoon en verzoekt om het gebruik naar binnen te verplaatsen. Bij herhaling kan er strafrechtelijk worden opgetreden.

¹ In 2019 hadden 218 van de (toen nog) 355 gemeenten in Nederland een verbod op openlijk (hard)drugsgebruik in de APV opgenomen. Bron: NOS " [Van de wet mag het, maar ruim 200 gemeenten verbieden drugsgebruik op straat \(nos.nl\)](#)".

2. Lachgasverbod

Vanaf 1 januari 2023 staat lachgas op lijst II van de Opiumwet en daarmee is het landelijk verboden om lachgas (kort gezegd) 'binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen, verkopen, afleveren, vervoeren of aanwezig te hebben'. Het gebruik is (net als bij andere drugs) in de Opiumwet **niet** strafbaar gesteld. Met het landelijke verbod wordt een signaal afgegeven over de schadelijke gevolgen van lachgasgebruik en het doel is om de brede beschikbaarheid van lachgas voor recreatief gebruik terug te dringen. De politie en het Openbaar Ministerie werken aan het inrichten van de organisatie om het landelijk verbod te handhaven (denk aan extra eisen voor opslag, vervoer en vernietiging van lachgastanks en aanpassingen werkprocessen en ICT-systemen). De verwachting is dat dit op 1 juli 2023 (landelijk) gereed is.

Lachgas in de APV

Op verzoek van uw raad is in 2019 een expliciet lachgasverbod artikel (2:28a) opgenomen in de APV waarmee het college gebieden kan aanwijzen waar hinderlijk lachgasgebruik is verboden. Vanaf februari 2020 zijn gebieden aangewezen. In 2021 heeft het college besloten om de verbodsgebieden op het niveau van een wijk in te stellen, waarna in 2022 het aantal verbodsgebieden is uitgebreid van 4 naar 8 wijken. Door het toevoegen van lachgas aan lijst II van de Opiumwet hoeft niet langer te worden gewerkt met het aanwijzen van gebieden en kan in de gehele gemeente een verbod op het gebruik van lachgas worden ingevoerd. De Opiumwet verbiedt wel het bezit, maar niet het gebruik van lachgas. Alleen het gebruik van lachgas kan in de APV strafbaar worden gesteld vanwege de overlast die gepaard gaat met lachgasgebruik. De huidige APV-bepaling die naast het gebruik ook het bezit van lachgas(tanks) verbiedt, volstaat daarom niet langer.

Handhaving

Het is op dit moment nog niet duidelijk wat het landelijk verbod voor effect heeft op de beschikbaarheid van lachgas en de overlast in de stad. Tot op heden zien we nog steeds dat bewoners regelmatig overlast ervaren door lachgasgebruik. In de eerste twee maanden van 2023 heeft de gemeente 154 meldingen ontvangen met betrekking tot lachgas. Dit zijn meldingen die gaan over gevaarlijke verkeerssituaties, overlast door personen/groepen die lachgas op dat moment gebruiken en meldingen over afval door lachgasgebruik.

Om de handhaving op **overlastgevend lachgasgebruik** voort te kunnen zetten is een wijziging in de APV nodig. Met de voorgestelde wijziging blijven politie én gemeentelijke boa's bevoegd om op overlastgevend lachgasgebruik te handhaven; het wegvallen van een verbod op lachgasgebruik betekent immers dat zowel politie als boa's niet op het gebruik kunnen handhaven. Hiermee zou de handhaving op basis van de Opiumwet volledig bij de politie komt te liggen en kan niet langer worden gehandhaafd op lachgasgebruik. Gezien de aanwezige overlast en het verzoek van de politie om hierin gezamenlijk te blijven handhaven, vinden wij het wenselijk om een verbod in de APV te continueren door de voorgestelde APV-wijziging. Op basis van meldingen en tijdens de reguliere surveillance wordt het verbod gehandhaafd in samenwerking door politie en boa's.

Preventie en verslavingszorg

De veldwerkers van Jellinek Verslavingszorg bezoeken plaatsen op straat, onder andere waar jongeren samenkomen en voorzien hen van informatie over middelengebruik en de gezondheidsrisico's. De Jellinek werkt hierin samen met lokale partijen zoals het jongerenwerk en st. Krachtwijken. Het veldwerk en het jongerenwerk hebben hierdoor ook een actueel beeld van jongeren en het gebruik van middelen zoals lachgas.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Aan:
College van B&W
Stadskantoor
Stadsplateau 1
3512 AZ Utrecht

Van:
De Tussenvoorziening
Lister
Leger des Heils Midden Nederland

13 april 2023

Betreft: voorgenomen besluit tot verbod op gebruik van harddrugs in de openbare ruimte

Geacht college,

De afgelopen maand is er aan meerdere tafels gesproken over de toename van overlastgevende groepen op straat. Op meerdere plekken in de stad – Bollendak, Hieronymusplantsoen, Mineurslaan – is sprake van grote groepen mensen die zorgen voor overlast, waarbij in nagenoeg alle gevallen sprake is van drugs- en/of alcoholgebruik. Als zorgpartijen zijn wij intensief betrokken bij de aanpak van deze problematiek. Een aantal van de overlastgevende mensen is bij ons in zorg. De zogenoemde niet-rechthebbende groepen (EU-arbeidsmigranten, ongedocumenteerden) komen wij tegen in de Koudweerregeling (KWR), de beperkte winteropvang voor kwetsbaren en de inloop op Herstart. Daarnaast leggen onze medewerkers op straat relaties met deze mensen.

Al geruime tijd zijn wij in gesprek met de gemeente, zorgpartners en veiligheidspartners (o.a. politie) over interventies die helpen om overlast tegen te gaan. Daarbij is het de uitdaging om te komen tot maatregelen waarbij grenzen stellen en perspectief bieden hand in hand gaan. Zo is er op het Hieronymusplantsoen intensieve afstemming tussen politie en zorgmedewerkers over wie welke interventies doet en op welk moment. Daarnaast is er afstemming over hoe we mensen ertoe kunnen bewegen om van het bestaande zorgaanbod (bijvoorbeeld De Stek) gebruik te maken. Wij zijn tevreden over het feit dat het hierin steeds beter lukt om vanuit beide perspectieven (veiligheid en zorg) gezamenlijk op te trekken.

Met deze brief willen wij echter aandacht vragen voor een onderdeel in de aanpak waar nog geen besluitvorming over heeft plaatsgevonden: een verbod op het gebruik van (hard)drugs in de openbare ruimte. U heeft (o.a. in de raadsbrief van 24 januari jl.) aangegeven te onderzoeken tot welke resultaten een verbod op harddrugs gebruik en handel in andere steden heeft geleid, om te kunnen bepalen of een dergelijke maatregel ook in Utrecht helpend zou zijn. Met deze brief willen wij graag aangeven dat wij voorstander zijn van een dergelijk verbod. Hier hebben wij een aantal redenen voor.

In de eerste plaats zijn er voldoende plekken binnen de stad Utrecht om binnen te kunnen gebruiken, in de hostels en in De Stek. Het is onze opdracht om ervoor te zorgen dat mensen deze plekken daarvoor gebruiken in plaats van de openbare ruimte. In de tweede plaats zien wij dat andere steden een dergelijk verbod wel hebben, zoals u zelf al noemt in genoemde raadsbrief. Hierdoor zien wij dat er vanuit deze steden een aantrekkende werking is naar Utrecht, omdat hier gebruik in de openbare ruimte wel mogelijk is. Ten derde leidt deze aantrekkende werking tot een toename van het aantal dealers, die hun producten goedkoper kunnen leveren doordat er afname in grotere hoeveelheden plaatsvindt. Wij vinden het van belang dat deze dynamiek wordt doorbroken.

Tegelijkertijd moet duidelijk zijn dat met een (hard)drugsverbod in de openbare ruimte de problemen met overlastgevende groepen niet zo maar zijn opgelost. Het is slechts één van de

maatregelen (als onderdeel van een totaalpakket) dat moet helpen om de problemen terug te dringen. Vanuit de zorg willen wij ons blijven inspannen om de betreffende mensen (zowel rechthebbend als niet-rechthebbend) in beeld te houden en een zo passend mogelijk zorgaanbod te kunnen blijven bieden. Maatwerk is hierbij belangrijk; voor de één ligt het accent op het bieden van perspectief, voor de ander is het van belang nadruk te leggen op begrenzing.

Door een verbod op harddrugs in te stellen, hebben de politie en de boa's meer middelen in handelen om op te treden. Zolang wij tegelijkertijd alternatieven kunnen blijven bieden (De Stek, hostels) en we de betreffende mensen in goede onderlinge samenwerking kunnen benaderen, is dit wat ons betreft een onmisbare maatregel. Wij hopen daarom dat college en raad hiertoe zullen besluiten.

Met vriendelijke groeten,

Jules van Dam, bestuurder Tussenvoorziening

Juul Reinking, bestuurder Lister

Reinier Dijkstra, regiomanager Leger des Heils Midden Nederland

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2023, NUMMER 95

Datum	2 juni 2023
Van	College B&W
Behandeld door	Ineke Jenniskens
Doorkiesnummer	14030
E-mailadres	Ineke.jenniskens@utrecht.nl
Kenmerk	11284883
Beleidsveld	Maatschappelijke opvang en Beschermd Wonen, Volksgezondheid, Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2023 nummer 95 van Ilse Raaijmakers (PvdA), Hester Assen (PvdA), Julia Kleinrensink (GroenLinks), Stevie Noltén (Bij1), Myrthe Minnaert (Bij1), Maarten Koning (D66) en Berdien van der Wilt (D66) van 17 mei 2023 over Zorg en veiligheid bij drugsverslaafde mensen. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1

Waarom is gekozen voor een verbod op het gebruik van harddrugs in de openbare ruimte? Zijn ook andere opties overwogen om overlast aan te pakken? Zo ja, welke?

Antwoord 1

We zien op verschillende plekken in de binnenstad, maar ook in andere wijken, een toename van kwetsbare harddrugsgebruikers. Niet alleen het aantal harddrugsgebruikers is toegenomen, ook de overlast van het problematische harddrugsgebruik neemt toe. Hierbij wordt niet bedoeld op gelegenhedengebruikers, maar op een groep die met excessief harddrugsgebruik hinder, overlast en criminaliteit veroorzaakt. Ondernemers, klanten en hun personeel, omwonenden en studentenverenigingen ervaren dagelijks overlast (gebruikte naalden in de parken, uitwerpselen in het park en op het nabije schoolplein, intimidatie en heftige bedreigingen, stelen, vechtpartijen op straat enz..).

Vorig jaar kwamen politie, handhaving, gemeente en zorgpartners samen tot een lijst van 56 mensen die veelvuldig overlast veroorzaakten door hun harddrugsgebruik.

Voor deze 56 mensen is een intensieve aanpak opgezet waarbij veiligheid en zorg hand in hand gaan. Ondanks deze intensieve inzet, zien we nu een toename van 122 harddrugsgebruikers die veelvuldig in beeld zijn met betrekking tot harddrugsoverlast. Een nieuwe analyse van de groep laat zien dat nu bijna de helft van de mensen van buiten de stad komt.

Het lukt de zorgprofessionals nu nog onvoldoende om contact te maken met de groep harddrugsverslaafden in Utrecht. Dit heeft te maken met de omvang en de dynamiek die speelt binnen de groep zoals ze nu bijvoorbeeld op het Lucasbolwerk zijn gesitueerd. Er worden door de politie iedere dag messen, andere steekwapens en grote stenen gevonden. Met het verbod op

harddrugsgebruik in de openbare ruimte beogen we excessieve overlast terug te dringen en de veiligheid te vergroten door mensen beter toe te kunnen leiden naar passende zorg. De betrokken professionals geven het signaal af dat er vervuilde drugs verkocht wordt. Dit gebeurt zowel online als fysiek op de locatie(s) waar grote groepen harddrugsverslaafden samenkomen. Daarnaast geven zij aan dat het voor hen onverantwoord en onhaalbaar is om contact te leggen met een groep van tientallen mensen ook vanwege hun onderlinge dynamiek. Wanneer de groep zich in kleinere gezelschappen verspreid, kunnen zorgprofessionals beter en veiliger het contact opzoeken en mensen toeleiden naar een plek waar zij (gecontroleerd) kunnen gebruiken en verblijven en daar waar dat kan werken aan stabilisatie en herstel.

Zoals meerdere malen in de raad besproken, is er geen gemakkelijke of snelle oplossing. We willen deze vaak kwetsbare mensen ook graag in passende zorg krijgen en dat lukt nog onvoldoende.

Het instellen van een verbod op harddrugsgebruik in de openbare ruimte is slechts een van de maatregelen om de mensen toe te leiden naar passende zorg. Het maakt onderdeel uit van een totaalpakket aan veiligheids- en zorgmaatregelen omdat uitgangspunt is dat grenzen gesteld worden waar nodig en vooral toeleiding naar passende zorg waar mogelijk. De verwachting is dat het instellen van een verbod op openlijk gebruik ook een belangrijke preventieve werking heeft en Utrecht minder aantrekkelijk maakt voor mensen die naar Utrecht komen om openlijk en met elkaar samen te gebruiken. Met een verbod op gebruik in de openbare ruimte kan daarnaast de kwetsbare harddrugsgebruiker meer naar zorg en begeleiding toe worden geleid, waardoor meer verantwoord gebruik kan plaatsvinden en contact kan worden gemaakt door hulpverleners. Nu zien we dat, ondanks verruiming van voorwaarden voor het gebruik van harddrugs in de Hostels en bij de Stek, het toch aantrekkelijk blijft om gezamenlijk in groepen buiten te gebruiken.

Het toeleiden naar zorg en daarmee ook de aanpak van de overlast is complex en niet een kwestie van één instrument, maar vraagt om een breed maatregelenpakket. Het verbod op harddrugsgebruik in de openbare ruimte is wat ons en de zorgprofessionals betreft een van de voorwaarden voor een adequate aanpak.

Vraag 2

In een eerdere raadsbrief (24 januari) heeft het college aangegeven te kijken naar best practices uit andere steden en te verkennen of een verbod op harddrugsgebruik andere steden helpt bij de aanpak van de problematiek. Wat heeft deze verkenning opgeleverd?

Antwoord 2

Het merendeel van gemeenten kent (al geruime tijd) een verbod op openlijk (hard)drugsgebruik. Er is (ambtelijk) contact geweest met meerdere gemeenten (zoals Amsterdam, Rotterdam en Amersfoort). De precieze effecten zijn lastig te meten. Het verbod op harddrugsgebruik loopt bij hen al meerdere jaren en de gemeenten verschillen van elkaar als het gaat om beleid op zorg. Alle gemeenten geven wel terug dat een dergelijk verbod hen helpt om excessen en overlast van harddrugsgebruik tegen te gaan.

Naast het feit dat het merendeel van gemeenten een verbod op openlijk (hard)drugsgebruik heeft, heeft de [oproep](#) van onze zorgaanbieders tot het (hard)drugsverbod om de situatie te doorbreken het belang van een dergelijk verbod onderstreept. Zij geven aan dat deze maatregel onmisbaar is om te komen tot een effectieve aanpak. De kwaliteit van onze zorgaanbieders is hoog, en zij zijn zeer bereid om te handelen in deze situatie. Om dat goed te kunnen doen, is het van belang dat wij hen wel faciliteren, onder meer door het (hard)drugsverbod.

Vraag 3

Hoe wordt VTH geacht op te treden wanneer een overtreding op het in te voeren verbod op harddrugs wordt waargenomen? De fracties vragen zich af of dan wordt beboet en/of dat mensen ook worden opgepakt of naar zorgaanbod voor verslaafde mensen worden doorgeleid.

Antwoord 3

Het doel van de aanpak is om mensen toe te leiden naar passende zorg. Zo kan handhaving worden ingezet bij hotspots, daar waar grote groepen kwetsbare harddrugsgebruikers samenkomen en waar structurele overlast wordt ervaren in de openbare ruimte van de harddrugsgebruikers. Bij handhaving van het verbod is de eerste stap dat politie en/of gemeente altijd in gesprek gaat met de betreffende persoon en verzoekt om het gebruik naar binnen te verplaatsen. Bij herhaling kan er beboet worden en strafrechtelijk worden opgetreden waardoor er ook toegeleid kan worden naar (forensische) zorg.

Vraag 4

We hebben begrepen dat de invoering van het harddrugsverbod niet is besproken met belangenbehartigers voor dak- en thuislozen zoals Stichting GOUD. Waarom is dat niet gedaan?

Vraag 5

Niets over ons zonder ons' is een belangrijke stelregel die Utrecht bij veel beleidsdomeinen toepast. Is het college bereid alsnog met belangenbehartigers in gesprek te gaan over het harddrugsverbod en andere aanvullende maatregelen in het zorg- en veiligheidsdomein die zij noodzakelijk achten om de problematiek op te lossen? En is het college ook bereid tot eventuele aanpassingen in het beleid naar aanleiding van die gesprekken?

Antwoord 4/5

Bij de opstart van de aanpak (2022) is er overleg geweest met belangenbehartigers. Iedere 6 weken vindt er overleg plaats tussen Stichting Goud, Rechttop en de Achterkant. Op 1 juni jl. is het verbod op harddrugs in de openbare ruimte geagendeerd. Belangenbehartigers geven in dat gesprek aan dat ook zij van mening zijn dat de dynamiek zoals deze nu is (grote groepen zoals nu op het Lucasbolwerk die veel dealers en gebruikers van buiten de stad aantrekt) doorbroken moet worden. Zij zien ook dat er veel nieuwe gezichten van buiten de stad bij zijn gekomen die niet altijd op zoek zijn naar zorg of hulpverlening. Ze geven aan dat ze vinden dat groepen niet over 1 kam geschoren moeten worden maar er individueel gekeken moet worden naar wat er nodig is (voor de een is het belangrijk om in te zetten op passende zorg, een ander vraagt mogelijk meer repressie). De belangenbehartigers zijn bang dat de kwetsbare harddrugsverslaafde gecriminaliseerd wordt door een verbod op harddrugsgebruik in de openbare ruimte. Die zorg delen we, dat is ook zeker niet de bedoeling. We streven er juist naar om deze groep beter te kunnen helpen naar zorg en ondersteuning.

Verder staan wij constant in contact met betrokken zorginstellingen. Zoals in een [brief](#) van Lister, de Tussenvoorziening en het Leger des Heils aan het college is aangegeven zijn zij voorstander van een dergelijk verbod. Er zijn voldoende plekken in de stad om binnen te gebruiken. Daarnaast wijzen zij erop dat veel andere steden een dergelijk verbod al hebben waardoor Utrecht een aanzuigende werking heeft.

Vraag 6

Hoe gaat een harddrugsverbod in de openbare ruimte eraan bijdragen dat meer verslaafde mensen zorg krijgen?

Antwoord 6

Het lukt de zorgprofessionals nu onvoldoende om contact te maken met de groep. Dit heeft te maken met de dynamiek die speelt binnen de groep zoals ze nu op het Lucasbolwerk en ook aanpalende plantsoen (Hieronymus) zijn gesitueerd. We vragen professionals nu om contact te leggen met een groep van tientallen personen waarvan ongeveer de helft van de mensen onbekend voor hen zijn, vaak van buiten Utrecht komen en geen binding met Utrecht hebben. Niet iedereen die daar staat, zit op goedbedoelde hulp te wachten. Daarnaast worden er door de politie iedere dag messen, andere

steekwapens en grote stenen gevonden dus de onderlinge dynamiek (versterkt door middelengebruik) is ook niet te ontkennen, er zijn veel incidenten. Wanneer de groep zich opsplijt in kleinere delen kunnen zorgprofessionals beter en veiliger het contact opzoeken en mensen toeleiden naar de voor hen passende zorg en hulp. Als mensen weten dat ze niet buiten mogen gebruiken, maar wel willen en mogen gebruiken op daarvoor bestemde plekken, is de verwachting dat mensen daar gebruik van gaan maken. Zie ook antwoord 1.

Vraag 7

Welk zorgaanbod is er momenteel voor dak- en thuisloze verslaafde mensen in Utrecht?

Antwoord 7

Veldwerk volwassenen (van Jellinek) werkt outreachend op straat en legt contact met mensen met ernstige verslavingsproblematiek. Ook het Stadsteam Back Up, het FIT team van Lister, Belle alsook de laagdrempeligere Soepfiets (Leger des Heils) werken outreachend en leiden toe naar zorg. Zij werken nauw samen met andere hulpverleners, toezichthouders en de politie. Er zijn schone spuiten te krijgen bij De Stek. Hier kunnen ook gebruikte spuiten worden ingeleverd. Het Sociaal Medische Zorgteam van de gemeente werkt ook outreachend en houdt een dak- en thuislozenspreekuur. Er is een heroïnekliniek voor uitbehandelde mensen met verslavingsproblematiek. Om voor behandeling in aanmerking te komen, moeten zij aan, door het rijk gestelde, voorwaarden voldoen zodat de mensen die dit echt nodig hebben hiernaartoe worden geleid.

Daarnaast hebben wij binnen Beschermd Wonen locaties waar mensen met ernstige chronische verslavingsproblemen (langdurig) kunnen wonen met intensieve begeleiding. Denk hierbij aan de hostels van Lister en het Leger des Heils, de Skaeve Huze opvang en de inloop en gebruikersruimte van de Stek. Naast het aanbod dat vanuit de Wmo beschikbaar is, is er ook verslavingszorg (behandeling) vanuit de Zorgverzekeringswet en GGZ Wonen (levenslange en levensbrede zorg) vanuit de Wet Langdurige Zorg beschikbaar. Dat is een verantwoordelijkheid van de zorgverzekeraars en zorgkantoren. Zij zijn ook een van de partijen aan tafel en werken mee aan de aanpak.

Vraag 8

Heeft Utrecht een goed beeld van de groep gebruikers bij het Lucasbolwerk en andere plekken in de stad? Wie zijn deze mensen en waar komen ze vandaan? Is bijvoorbeeld in beeld of deze groep zich eerder ophield onder het Bollendak en dat zij zich a.g.v. steviger aanpak op die plek nu verplaatsen naar andere plekken in de stad zoals delen van Lombok en het Lucasbolwerk?

Antwoord 8

De groep is op verschillende momenten in kaart gebracht. Het gaat met name om (verslaafde) dak- en thuislozen, Oost Europese alcohol/drugsverslaafden en overlastgevende vreemdelingen die zich op verschillende plekken in met name de binnenstad begeven. Het betreft een fluïde groep waar de samenstelling van wisselt waarbij we verschuivingen zien van personen afkomstig uit Utrecht naar personen afkomstig uit de regio en daarbuiten. Een gedeelte van hen is al langere tijd bekend in Utrecht maar op dit moment bestaat bijna de helft van de mensen uit voor de zorg, onbekende gezichten.

Analyse april '23:

- 70 hebben een adres in Utrecht (19 in een hostel, 10 dak- en thuisloos ingeschreven op stadskantoor, rest op een eigen adres).
- 23 mensen onbekend (geen inschrijving in het GBA, ook niet in zorg/bekend bij de zorg in Utrecht)
- 21 mensen staan ingeschreven in een gemeente buiten Utrecht
- 2 mensen hebben een registratie niet ingezetene
- 6 mensen staat ingeschreven in ter Apel

Zorgverleners, handhaving en politie zien dagelijks voor hen nieuwe gezichten op de locaties. Daar waar de verschillende doelgroepen elkaar eerst niet zo opzochten, zien we nu een vermenging van de groepen o.a. op het Lucasbolwerk. De gemeenschappelijke deler op deze locatie is het gebruik (of handel) van (in) harddrugs. Hulpverleners geven het signaal af dat er steeds meer harddrugs worden

gebruikt ook onder groepen bij wie dat in het verleden minder voorkwam. Daarnaast maken zij zich zorgen omdat er vervuilde drugs aangeboden wordt (zowel online als fysiek).

Vraag 9

Verschillende groepen gebruikers hebben momenteel geen recht op zorg zoals EU-arbeidsmigranten en ongedocumenteerden. Hoe worden zij geholpen?

Antwoord 9

In Utrecht hebben we al sinds 2012 een beleid dat de groep kwetsbare dakloze EU-arbeidsmigranten ondersteund worden door de Poolse Stichting Barka, die hen aan werk helpt, of teruggeleid naar landen van herkomst en daar een rehabilitatietraject starten. De verslaafde groep is beter geholpen in verslavingsklinieken of Barka gemeenschappen in landen van herkomst onder meer vanwege de taal. Een enkele keer wordt wel een detox toegepast hier om hen daarna beter terug te geleiden. Deze aanpak is succesvol in samenwerking met de Utrechtse maatschappelijk Opvang instellingen. In deze [raadsbrief scenario's winteropvang](#) bent u geïnformeerd over de recente resultaten.

Voor kwetsbare ongedocumenteerden is er de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV), waar mensen opvang en (juridische) begeleiding krijgen. Indien er ernstige psychische problematiek speelt worden zij bij de Medische Opvang Ongedocumenteerden in Amsterdam opgevangen met ambulante psychiatrische behandeling of uiteindelijk ook tijdelijk in Veldzicht een gespecialiseerde psychiatrische kliniek voor deze groep. Bij verslaving en/of ernstige gedragsproblematiek wordt op individuele en uitzonderingsbasis een oplossing gezocht bij een passende instelling. Ongedocumenteerden hebben wettelijk recht op medisch noodzakelijke zorg en de zorg wordt door het Rijk vergoed.

Vraag 10

De Stek en andere voorzieningen voor gebruikers zijn niet voor iedereen toegankelijk. Is het college bereid te kijken naar de mogelijkheden voor een gebruikersruimte waar iedereen welkom is?

Antwoord 10

De criteria van de Stek zijn, als onderdeel van deze brede aanpak, aangepast zodat iedereen die gebruik van de Stek wil maken, met een perspectief op langdurig verblijf in Utrecht, toegang heeft tot de Stek.

Vraag 11

Wij krijgen signalen dat zeker wanneer het mooier weer wordt verslaafden zich sneller wenden tot een opvang om te gebruiken wanneer deze ook een buitenruimte heeft. Deelt het college dit en wordt daarom actief gezocht naar een dergelijke opvanglocatie?

Antwoord 11

Zowel de Stek als de Hostels beschikken over een buitenruimte. Wij onderzoeken aan welke aanvullende voorwaarden kan worden voldaan zodat verslaafde mensen verantwoord kunnen gebruiken.

Vraag 12

Welke andere mogelijkheden ziet het college om deze groep verslaafde mensen die geen toegang heeft tot zorg te helpen?

Antwoord 12

Lokale zorgpartijen zoals Jellinek en Altrecht en andere instellingen (Barka) of medewerkers van het team sociaal medische zorg van Volksgezondheid spelen een belangrijke rol in de route van toeleiding naar zorg of het land of stad van herkomst. Zij zijn aangesloten op deze brede aanpak.

Vraag 13

Veldwerk is een belangrijke sleutel om verslaafde mensen te bereiken en naar zorg te begeleiden.

Welke vorm van veldwerk zet het college momenteel in bij het Lucasbolwerk en andere hotspots voor

verslaafde mensen in de stad? Is er goede afstemming tussen de verschillende vormen van veldwerk en tussen veldwerk en de politie?

Antwoord 13

Een belangrijk signaal van alle (zorg)professionals op straat is dat het afstappen op de groep harddrugverslaafden (zoals nu gesitueerd op het Lucasbolwerk) op dit moment vaak als erg onveilig wordt ervaren (door de grootte van de groep, steeds meer onbekenden van buiten de stad en het feit dat er veel messen en andere steekwapens worden aangetroffen).

De lopende aanpak Zorg en Veiligheid onder regie van de gemeente is geïntensiveerd en uitgebreid. Vanuit verschillende zorginstellingen en onder regie van de gemeente wordt een "eropaf-team" geformeerd, dat zo snel als mogelijk een stap extra kan doen om de individuen uit deze groep (waar een analyse van is gemaakt) naar passende zorg te begeleiden. Het is een gevarieerde groep en dus is ook een mix van professionals benodigd vanuit verschillende expertises zoals de (forensische) ggz, bemoeizorg, veldwerk, verslavingszorg, verstandelijke gehandicaptenzorg, medisch verpleegkundigen en PGA-experts. De partijen die deze expertises vertegenwoordigen zijn allen aangesloten op de aanpak.¹ Er is onderlinge afstemming, samen met de (PGA-experts van de) gemeente en de politie en THOR, over het actief opzoeken van de mensen op de overlastlocaties om hen zo goed als mogelijk toe te kunnen leiden naar zorg of het behouden van de al gerealiseerde zorg.

Deze afstemming vindt wekelijks plaats door middel van briefing/ afstemmingsoverleg. Daarnaast worden de mogelijkheden naar (gemakkelijke) tussentijdse communicatie (bijvoorbeeld door een gezamenlijke app-groep voor het delen van signalen) onderzocht.

Vraag 14

Is het college van mening dat deze capaciteit voldoende is? Wat zou er nog meer nodig zijn om voldoende veldwerk in te kunnen zetten?

Antwoord 14

Op dit moment wordt er vier fte veldwerk Jellinek volwassenen ingezet. Twee daarvan worden gefinancierd vanuit structurele middelen. De andere twee worden gefinancierd vanuit incidentele middelen. Daarnaast wordt vanuit onze andere zorgaanbieders ook outreachend gewerkt vanuit de leidende principes uit ons Utrechts zorgmodel, waaronder 'leefwereld centraal', 'doen wat nodig is' en 'zo nabij mogelijk'. Ook hier geldt dat enkel voldoende capaciteit veldwerkers en andere zorgprofessionals niet voldoende is. De zorgprofessionals moeten ook in staat zijn om hun werk goed uit te voeren (ruimte voor de professional) door contact te maken om mensen naar passende zorg toe te kunnen leiden (zie ook antwoord op vraag 13).

Vraag 15

Hoe verhoudt de capaciteit van veldwerkers nu zich tot de capaciteit in het verleden, zoals de laatste 2 decennia? Klopt het dat de capaciteit afgenomen is?

Antwoord 15

De inzet van veldwerk Jellinek is al een aantal jaar gelijk. De vergelijking met twee decennia geleden is daarbij lastig te maken. De stad is gegroeid en het zorglandschap is veranderd. Er zijn bijvoorbeeld grote hervormingen geweest in de GGZ (opbouw van de ambulante GGZ en afbouw van de verblijfszorg sinds 2012) en de komst van de Wmo2015 heeft ons taken gegeven waardoor wij de zorg in de stad anders kunnen organiseren met onze zorgaanbieders. Niet alleen Jellinek leidt mensen toe naar zorg en ondersteuning, al onze zorgaanbieders die met (dakloze) mensen die zorg mijden werken meer outreachend en preventief.

¹ Het Leger des Heils, de Tussenvoorziening, Lister, Altrecht, Jellinek, Stadsteam Back Up, Singelzicht, Barka, Sociaal Medisch Verpleegkundigen van de gemeente.

Vraag 16

In hoeverre heeft de verschraving van veldwerk bijgedragen aan de huidige situatie?

Antwoord 16

De inzet van veldwerk volwassenen is de afgelopen jaren niet minder geworden. Ook is juist veel geïnvesteerd in preventie en herstelgerichte zorg. Zo is de Maatschappelijke Opvang getransformeerd en is Utrecht als een van de eerste gemeenten overgegaan van nachtopvang naar 24- uursopvang en naar opvang in zelfstandige kamers. Ook binnen Beschermd Wonen is geïnvesteerd in het organiseren van passende zorg en locaties waar mensen met een samenloop van problemen en eventueel zorgmijdend gedrag naar toegeleid kunnen worden (Skaeve Huse, prikkelarm wonen). Waar het de afgelopen jaren er juist op leek dat de groep op straat af leek te nemen in omvang, zien we dat die nu juist in alle hevigheid aan het toenemen is. Enerzijds zien we dat de stad is gegroeid en dat de problematiek mee is gegroeid en complexer is geworden (zie ook beantwoording vraag 1). Anderzijds, Utrecht lijkt ook een aanzuigende werking te hebben op harddruggebruikers van buiten de stad. Zorgprofessionals, handhaving en politie zien dagelijks voor hen nieuwe gezichten op locaties zoals het Lucasbolwerk. Het is een gevarieerde groep en dit vraagt om de inzet van een mix van professionals en tijd. Vanuit verschillende zorgaanbieders en onder regie van de gemeente wordt gewerkt aan een dedicated 'eropaf-team'. Dit team zal zo snel als mogelijk een stap extra doen om de individuen uit deze groep naar passende zorg te begeleiden. De inzet van veldwerk is hierbij zeer essentieel.

Vraag 17

Hoe wordt de input van veldwerkers meegenomen bij de oplossing van het probleem?

Antwoord 17

Veldwerk Jellinek is een vaste partner in de samenwerking rondom de aanpak op het Lucasbolwerk. Samen met partners als het FIT (Lister), Stadsteam Back Up, de Stek (Tussenvoorziening), Altrecht, Barka, Belle en de hostels van Lister en het Leger des Heils en de clientvertegenwoordigers en ervaringsdeskundigen, vormen hun ervaringen, signalen en tips de basis van de aanpak. Zij doen allen actief mee in de brede aanpak tussen zorg en veiligheid door (gezamenlijk) rondes te lopen en mensen actief toe te leiden naar of behouden in zorg. Wekelijks komen deze partners onder regie van de gemeente bij elkaar om met elkaar af te stemmen, signalen te delen en bestaande afspraken aan te scherpen waar nodig.

Vraag 18

In het verleden heeft Utrecht al eens te maken gehad met grote groepen verslaafde mensen op straat, met name bij Hoog Catharijne. Destijds is het probleem succesvol aangepakt. Welke lessen kunnen we uit die tijd trekken die nu nog steeds bruikbaar zijn? Is het college bereid daarnaar te kijken en succesvolle maatregelen weer in te zetten?

Antwoord 18

De situatie uit het verleden en de situatie nu leren ons dat voor een dergelijk complex probleem, er geen one size fits all oplossing is. Een ontwikkeling die nieuw is, is dat social media (oa. Telegram) een rol speelt in de het bij elkaar komen van harddrugverslaafden en dealers. Wij hebben gesproken met toenmalig wethouder Hans Spekman om te leren van de successen uit het verleden en hij heeft ook zijn denkracht de komende periode aangeboden. Ook hebben we geleerd dat er ruimte en tijd moet zijn voor de professional om te doen wat nodig is. Vanuit de gemeente faciliteren we dit proces. Daarnaast vergt het partnerschap met alle betrokken partijen in het veld en stevige regie om tot een passende en duurzame oplossing te komen. En die stevige regierol nemen we.

Vraag 19

Mogelijk zijn financiën een bezwaar om maatregelen te treffen. In het verleden hebben ook andere partijen zoals zorgverzekeraars en de Rijksoverheid meebetaald aan de aanpak. Ziet het college mogelijkheden om elders (co-)financiering te zoeken voor het oplossen van dit probleem?

Antwoord 19

We hebben te maken met tijden van krapte. Zowel financieel als in mensen. Uitgangspunt is dat we vanuit bestaande middelen en aan de hand van onze leidende principes doen wat nodig is. Ook verkennen we de mogelijkheden om passende zorg uit een ander wettelijk kader zoals de Zorgverzekeringswet dan wel de Wet Langdurige Zorg beschikbaar(der) te maken voor deze groep. Er worden vanuit het actieprogramma 'Grip op onbegrip' (geoordeelde) middelen beschikbaar gesteld. Deze middelen kunnen we inzetten om het 'Eropaf'-team te verstevigen.

Op 10 mei hebben de ministeries van Justitie en Veiligheid (Directeur Generaal Erik Bezem) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (minister Conny Helder) een werkbezoek gebracht aan Utrecht in het kader van versterken van de aanpak van mensen met verward gedrag en potentieel gevaarsrisico. Tijdens dit werkbezoek hebben we ook een warm betoog gehouden bij de ministeries van J&V en VWS voor 'domeinoverstijgende financiering'. Financiering die ruimte geeft om te doen wat nodig is zonder dat de uitvoerende professional vastloopt in de wirwar van systemen en kaders.

Vraag 20

Diverse soorten middelen die in wetgeving zijn geschaard onder de noemer 'harddrugs' hebben zeer uiteenlopende eigenschappen qua schadelijkheid voor de gebruiker en volksgezondheid in het algemeen. Is er bij het voorstellen van een verbod op het gebruik van harddrugs overwogen om hierin diverse soorten/groepen te definiëren en de aanpak hierop de aanpak te differentiëren? Graag een toelichting.

Antwoord 20

Er is niet overwogen om groepen harddrugs te definiëren en de aanpak hierop te differentiëren. Harddrugs zijn door de wetgever op lijst I van de Opiumwet geplaatst. De stoffen op lijst I (harddrugs) van de Opiumwet zijn schadelijker voor de volksgezondheid bevonden dan stoffen op lijst II (softdrugs) van de Opiumwet. Aan de hand van de benaming en omschrijving van stoffen op lijst I van de Opiumwet is niet een duidelijke differentiatie in schadelijkheid van stoffen te maken. Het verbod op harddrugsgebruik in de openbare ruimte is niet bedoeld om harddrugsgebruikers te criminaliseren, maar is bedoeld om te kunnen optreden tegen het problematische overlastgevende en excessief gebruik en mensen echt toe te leiden naar (bemoei)zorg die nodig is. Het verbod op harddrugsgebruik in de openbare ruimte is een van de maatregelen in een heel pakket van zorg- en veiligheidsmaatregelen om de dynamiek van excessieve overlast te kunnen doorbreken. Met het verbod op harddrugsgebruik in de openbare ruimte beogen we excessieve overlast terug te dringen en de veiligheid te vergroten. Wanneer de groep zich in kleinere gezelschappen verspreid, kunnen zorgprofessionals beter en veiliger het contact opzoeken en mensen toeleiden naar een plek waar zij (gecontroleerd) kunnen gebruiken en verblijven en daar waar dat kan werken aan stabilisatie en herstel.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Schriftelijke vragen Zorg en veiligheid bij drugsverslaafde mensen

16 mei 2023

Vragen:

In Utrecht zijn steeds meer drugsverslaafde mensen op straat te vinden. Dit zorgt voor toenemende overlast en mensonterende omstandigheden. Een oplossing voor dit probleem is niet eenvoudig. Alleen ingrijpen met harde hand (repressie) lost niets op: dan verplaatst het probleem zich en zijn mensen met een verslaving niet geholpen. De fracties van de PvdA, GroenLinks, Bij1 en D66 zien meer in een combinatie van maatregelen op het gebied van zorg én veiligheid, dat is tevens de combinatie waarop de gemeente zich ook laat voorstaan omdat dit de effectiviteit van een aanpak vergroot.

In het vragenuur van 11 mei 2023 heeft de burgemeester erkend dat zorg en veiligheid hand in hand moeten gaan om het probleem structureel aan te kunnen pakken. Ook heeft de raad op 16 mei een voorstel ontvangen voor een APV-wijziging die o.a. een verbod op het gebruik van harddrugs in de openbare ruimte behelst. Aan de zorgkant zijn echter geen aanvullende maatregelen aangekondigd. Niet alle indienende fracties zijn overtuigd van de noodzaak en wenselijkheid van een harddrugsverbod. Sommige fracties zijn ook van mening dat het repressieve beleid bepaalde gemarginaliseerde groepen discrimineert terwijl gelegenheidsgebruikers van harddrugs met rust worden gelaten.

De fracties hebben vragen over zorg en veiligheid bij drugsverslaafde mensen omdat zij er net als de burgemeester van overtuigd zijn dat een structurele oplossing alleen gevonden kan worden wanneer zorg en veiligheid hand in hand gaan.

1. Waarom is gekozen voor een verbod op het gebruik van harddrugs in de openbare ruimte? Zijn ook andere opties overwogen om overlast aan te pakken? Zo ja, welke?
2. In een eerdere raadsbrief (24 januari) heeft het college aangegeven te kijken naar best practices uit andere steden en te verkennen of een verbod op harddrugsgebruik andere steden helpt bij de aanpak van de problematiek. Wat heeft deze verkenning opgeleverd?
3. Hoe wordt VTH geacht op te treden wanneer een overtreding op het in te voeren verbod op harddrugs wordt waargenomen? De fracties vragen zich af of dan wordt beboet en/of dat mensen ook worden opgepakt of naar zorgaanbod voor verslaafde mensen worden doorgeleid.

4. We hebben begrepen dat de invoering van het harddrugsverbod niet is besproken met belangenbehartigers voor dak- en thuislozen zoals Stichting GOUD. Waarom is dat niet gedaan?
5. 'Niets over ons zonder ons' is een belangrijke stelregel die Utrecht bij veel beleidsdomeinen toepast. Is het college bereid alsnog met belangenbehartigers in gesprek te gaan over het harddrugsverbod en andere aanvullende maatregelen in het zorg- en veiligheidsdomein die zij noodzakelijk achten om de problematiek op te lossen? En is het college ook bereid tot eventuele aanpassingen in het beleid naar aanleiding van die gesprekken?
6. Hoe gaat een harddrugsverbod in de openbare ruimte eraan bijdragen dat meer verslaafde mensen zorg krijgen?
7. Welk zorgaanbod is er momenteel voor dak- en thuisloze verslaafde mensen in Utrecht?
8. Heeft Utrecht een goed beeld van de groep gebruikers bij het Lucasbolwerk en andere plekken in de stad? Wie zijn deze mensen en waar komen ze vandaan? Is bijvoorbeeld in beeld of deze groep zich eerder ophield onder het Bollendak en dat zij zich a.g.v. steviger aanpak op die plek nu verplaatsen naar andere plekken in de stad zoals delen van Lombok en het Lucasbolwerk?
9. Verschillende groepen gebruikers hebben momenteel geen recht op zorg zoals EU-arbeidsmigranten en ongedocumenteerden. Hoe worden zij geholpen?
10. De Stek en andere voorzieningen voor gebruikers zijn niet voor iedereen toegankelijk. Is het college bereid te kijken naar de mogelijkheden voor een gebruikersruimte waar iedereen welkom is?
11. Wij krijgen signalen dat zeker wanneer het mooier weer wordt verslaafden zich sneller wenden tot een opvang om te gebruiken wanneer deze ook een buitenruimte heeft. Deelt het college dit en wordt daarom actief gezocht naar een dergelijke opvanglocatie?
12. Welke andere mogelijkheden ziet het college om deze groep verslaafde mensen die geen toegang heeft tot zorg te helpen?
13. Veldwerk is een belangrijke sleutel om verslaafde mensen te bereiken en naar zorg te begeleiden. Welke vorm van veldwerk zet het college momenteel in bij het Lucasbolwerk en andere hotspots voor verslaafde mensen in de stad? Is er goede afstemming tussen de verschillende vormen van veldwerk en tussen veldwerk en de politie?
14. Is het college van mening dat deze capaciteit voldoende is? Wat zou er nog meer nodig zijn om voldoende veldwerk in te kunnen zetten?
15. Hoe verhoudt de capaciteit van veldwerkers nu zich tot de capaciteit in het verleden, zoals de laatste 2 decennia? Klopt het dat de capaciteit afgenomen is?
16. In hoeverre heeft de verschraving van veldwerk bijgedragen aan de huidige situatie?
17. Hoe wordt de input van veldwerkers meegenomen bij de oplossing van het probleem?
18. In het verleden heeft Utrecht al eens te maken gehad met grote groepen verslaafde mensen op straat, met name bij Hoog Catharijne. Destijds is het probleem succesvol aangepakt. Welke lessen kunnen we uit die tijd trekken die nu nog steeds bruikbaar zijn? Is het college bereid daarnaar te kijken en succesvolle maatregelen weer in te zetten?

19. Mogelijk zijn financiën een bezwaar om maatregelen te treffen. In het verleden hebben ook andere partijen zoals zorgverzekeraars en de Rijksoverheid meebetaald aan de aanpak. Ziet het college mogelijkheden om elders (co-)financiering te zoeken voor het oplossen van dit probleem?
20. Diverse soorten middelen die in wetgeving zijn geschaard onder de noemer 'harddrugs' hebben zeer uiteenlopende eigenschappen qua schadelijkheid voor de gebruiker en volksgezondheid in het algemeen. Is er bij het voorstellen van een verbod op het gebruik van harddrugs overwogen om hierin diverse soorten/groepen te definiëren en de aanpak hierop de aanpak te differentiëren? Graag een toelichting.

Gesteld door:

- Ilse Raaijmakers en Hester Assen, PvdA
- Julia Kleinrensink, GroenLinks
- Stevie Nolt en Myrthe Minnaert, Bij1
- Maarten Koning en Berdien van der Wilt, D66